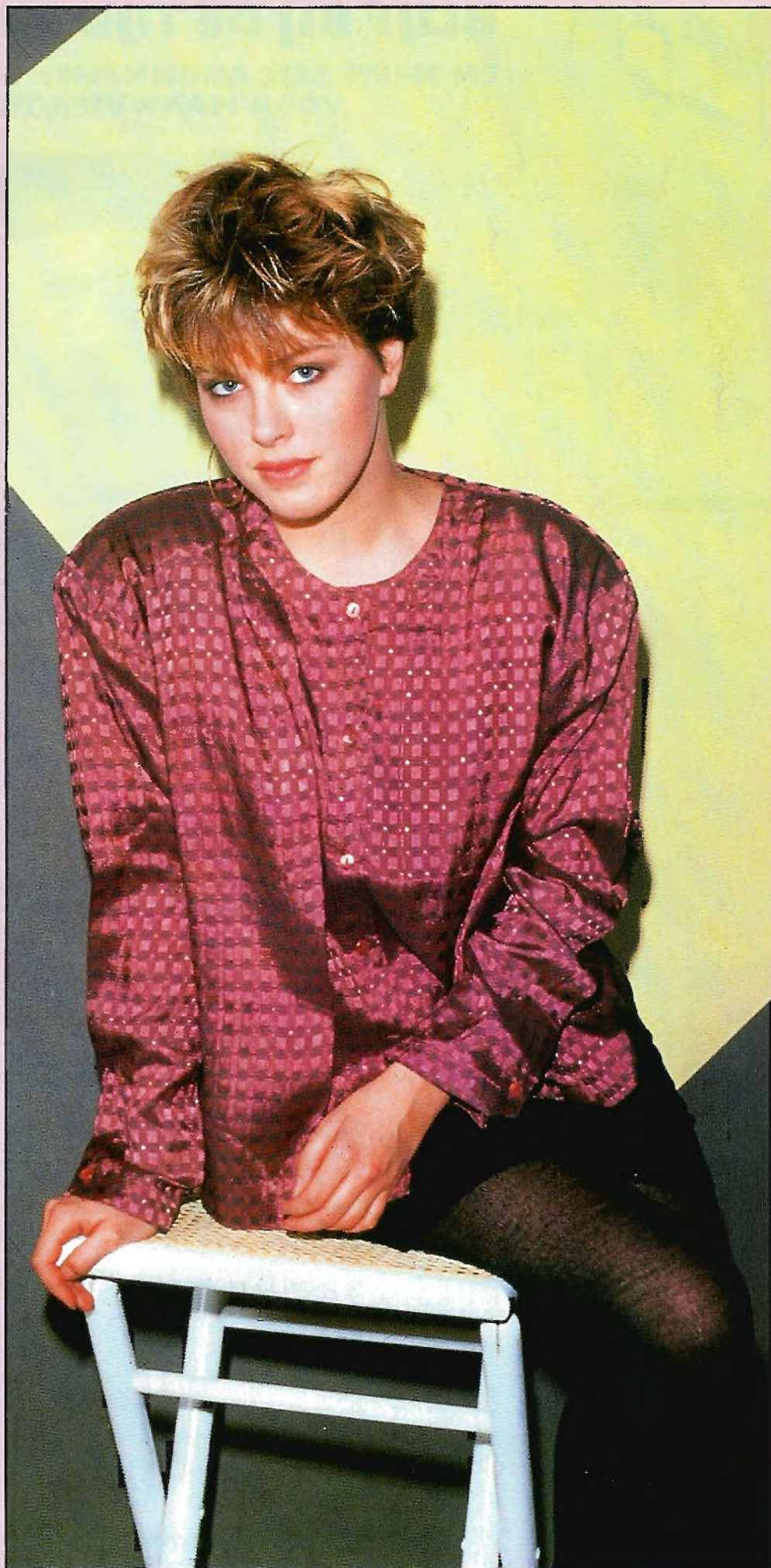

**INTERVIEW:
SIMONE
WALRAVEN
OVER CARRIERE
MAKEN EN ONEER-
BARE VOORSTELLEN**

**GELUID ALS
PROBLEEM**

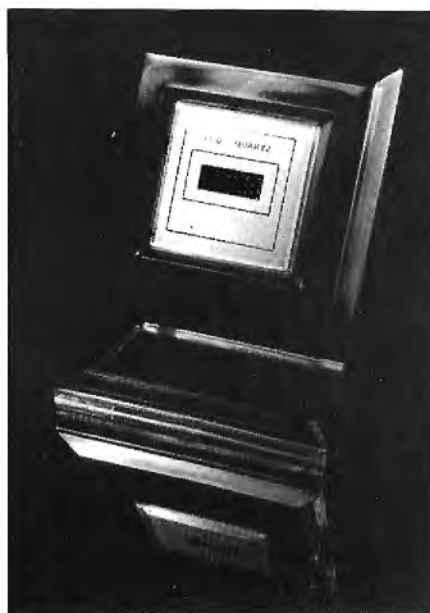
**LASER: DE
TERUGKEER**

BLIJF BIJ DE TIJD MET HET FRM !!

EN NEEM EEN ABONNEMENT TOT 1 JANUARI 1988 VOOR MAAR VIER TIJNTJES ! ! ! !

Maar natuurlijk kun je ook voor twee jaar lid worden! Je hebt dan tot 1989 nergens meer omkijken naar; iedere maand valt het vernieuwde FRM automatisch op je mat! En dat voor slechts f 87,50! Besluit je om voor twee jaar op de hoogte te blijven, dan krijg je bovenstaand bureau-klokje met het FRM-logo bedrukt ter waarde van f 14,95 helemaal gratis!

Heb je liever een unieke jingle-cassette die je nergens anders kan kopen met speciaal voor het FRM vervaardigde jingles dan kan dat natuurlijk ook.

Trouwens, bovenstaand klokje is inclusief verpakings- en verzendkosten te koop voor f 14,95. Huidige abonnees betalen slechts f 12,95!

Wil je van deze aanbieding gebruik maken, bel dan even met 020 - 683178 en vraag naar Danielle Cooper. Dat nummer kun je ook draaien als je onderstaande bon niet wilt verwijderen of in het geval de bon reeds verwijderd is.

IK WORD LID

en abonneer mij tot wederopzegging op het vernieuwde FRM

- tot 1 januari 1988 voor maar f 40,-
- tot 1 januari 1989 voor f 87,50 en krijg
 - een bureaulokje t.w.v. f 14,95 gratis!
 - een unieke jinglecassette gratis!
 - een éénmalige korting van f 7,50

Ik betaal na ontvangst van uw acceptgirokaart.

Naam :

Adres :

Postcode :

Plaats :

Telefoon :

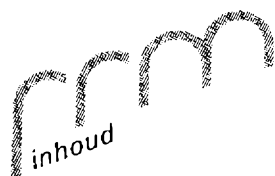
Deze bon uitknippen, kopiëren of overschrijven en sturen naar FRM, Antwoordnummer 10516, Postcode 1000 RA in Amsterdam. De postzegels betalen wij voor je!
Maar bellen gaat sneller: 020 - 683178.

Het FRM is een uitgave van:
Rinand Media bv
Adres: Postbus 1247,
1000 BE Amsterdam
Telefoon: 020 - 68 31 78
Druk: Nimo-Druk,
Monnickendam
Distributie: Betapress,
Gilze
Medewerkers: Edwin Kopper,
Jan Palmer, René Bekking,
Karina Tijssens, John Wendale,
Wim de Valk, Daniëlle Cooper,
Jochem Zandvliet, Shirley
Halsema, Martin de Groot,
Jeroen van Baaren.

Juridische adviezen:
Lucas Goes
Fotografie: Peter Mathijssen,
Menno Dekker, Piet van
Rooijen e.a.
Lay-out: Jan-Tiedo Huese

Niets uit deze uitgave mag
worden gereproduceerd door
middel van boekdruk, foto-
offset, fotokopie, microfilm of
welke andere methode dan
ook, zonder voorafgaande
schriftelijke toestemming van
de uitgever.

Radio Randstad, Dordrecht	2
Simone Walraven	4
Kort nieuws	8
Zeezenders	9
Profiel van Dureco	12
Kleine advertenties	16
Radio Amsterdam Noord	17
De radio van Bert de Winter	21
Free Radio Rotterdam revisited	22
Monique 963; bericht van boord	25
Vervolg zeezenders	26
Geluid als probleem	29
DX-rapporten	32
Brieven	34
Maria Verano	35
Een gouden stem	36
Radiokursus OLON	39
Tot zover	41

Radio Randstad, Dordrecht

Van 27 MC tot een professioneel weekendstation

Zo'n vier jaar geleden waren Rob de Leeuw en Leo van Dijk beiden in het gelukkige bezit van een 27 mc-bakke. De een stoorde de ander, wat leidde tot ergernis, contact en - uiteindelijk - samenwerking. Op het ogenblik draait Radio Randstad als een volwaardig, professioneel weekendstation, gesteund door de platenfirma „The Free Record Shop”.

„Waarom richt je geen weekendstation op, dan hebben de 27 mc-ers in ieder geval geen last van je”, sprak Rob de Leeuw op een dag tot Leo van Dijk. Deze laatste zond uit met groot vermogen, wat het voor anderen onmogelijk maakte zich in de omgeving te laten horen. Zo gezegd, zo gedaan: het weekendstation kwam er. Radio 'Arizona' heeft ongeveer een jaar bestaan. Na dat jaar werden de spullen in een RCD-busje geladen. Gedurende een jaar bleef de RCD erg actief in Dordrecht. Leo van Dijk was een van de weinigen die nog een zender in zijn bezit had.

RANDSTAD

Begin 1985 kwam Remco Steward met het plan voor een hernieuwde start. Vele radio-stations in de buurt waren gesneuveld, zoals bijvoorbeeld Radio Enterprise en Radio de Kaper. DJ's te over dus. Zo startte men met een team van 12 man en een groot jinglepakket. Alles ging goed, totdat het team door onderlinge ruzies werd verscheurd en uit elkaar viel. Na de nodige per-

soneel-wisselingen werd de draad langzaam maar zeker weer opgepakt en er kwamen steeds meer positieve reacties van luisteraars. Op 7 mei 1986 werd Radio Randstad door de RCD opgepakt, maar men was inmiddels professioneel genoeg om dat te overleven. Drie dagen later zond Randstad weer uit, alsof er niets was gebeurd.

Tussendoor brak ook de mast nog, wegens windkracht 10. Maar ondanks de weergoden en overheids-ambtenaren is Randstad nu te ontvangen in een straal van 25 km rond Dordrecht. Hierdoor krijgen ze ook reacties uit Den Haag en Rotterdam. Rob: „Op enkele non-stop programma's na gaat alles live bij Randstad. Dit komt de geluidskwaliteit en de spontaniteit duidelijk ten goede. Er wordt veel top-40 muziek gedraaid, maar geregeld komt er een gouwe ouwe langs.”

Platen uit de top 40 en uit de tipparade krijgt dit station aangeboden door 'The Free Record Shop'. Uit de verkoopcijfers van deze platenzaak wordt een top 40 samenge-

steld die elke zondag wordt uitgezonden en gepresenteerd door Leo van Dijk en Pierre van Dalen. Ieder uur wordt er een 'uitsteekschijf' de ether in geslingerd, die gekozen wordt op basis van de verkoopcijfers van alle platenzaken in Dordrecht.

APPARATUUR

Er wordt uitgezonden met een PLL-zender die is aangesloten op een GPA-rondstraal-antenne. Over twee maanden gaan ze experimenteren met een andere antenne, type 'Ross Revenge'. Professionele randapparatuur zorgt voor een goed gemoduleerd signaal.

LEGAAL

Ondanks hun huidige illegale status wil Radio Randstad zeer graag legaal worden. In augustus, september en oktober hebben ze hiertoe handtekeningen opgehaald, zo'n 2000 in totaal. Een aantal maanden geleden kregen Randstad en nog een aantal stations een uitnodiging van de Stichting Vest om een vergadering bij te wonen, waarin besproken werd om gezamenlijk een legaal lokaal station op te zetten. Na een periode waarin niets meer werd vernomen van deze stichting bleek dat Vest voor zichzelf was begonnen. „Erg jammer”, vindt Leo, „we zullen het dus op eigen kracht moeten doen. Maar doorgaan doen we zeker. Neem nou een radio Rijnmond. Radio 3 doorsturen en een beetje informatie geven, dat kan toch iedereen? Ik snap niet waarom daar zoveel geld naar toe moet.”

Dennis van Dongen

Radio Randstad zendt uit op de 100.2 Mhz.

maxell audio Er is een verschil tussen muziek horen en muziek beleven. Dat laatste gebeurt pas wanneer je niet meer door flutter, ruis en drop-outs wordt herinnerd aan de harde technische werkelijkheid. Muziek beleven – een sensatie die maar weinig merken je kunnen geven. Misschien zelfs maar één: Maxell. Als je Maxell eenmaal hebt beleefd, klinkt zelfs de prijs je als muziek in de oren...

WIJ DE TECHNIEK, JIJ DE SENSATIE.

MAXELL THE TAPE

MAXELL AUDIO CASSETTES STAND NORMAL: UR, UD I, XL I, XL I-S, STAND HIGH. UD II, XL II, XL II-S, STAND METAL: MX

Simone Walraven over carrière maken, Veronica en oneervolle voorstellen

„Ik heb eigenlijk alles mee gehad”

Simone Walraven (20) begon indertijd bij de Amsterdamse radiopiraat Decibel en zit nu al weer enkele jaren bij de snelst groeiende omroep van Nederland. Interview met 'Sipi' over Veronica, carrière maken en over met je baas in bed stappen: 'No way! Ik vind dat zo intens slecht'.

— *Laten we met het verleden beginnen. Kun je in vogelvlucht je jeugd schilderen, dan zijn we daar vanaf.*

”Mijn vader heeft begin jaren zestig in de krant gestaan als de eerste hippie-arts van Nederland. Uit zijn eerste huwelijk, met mijn moeder dus, ben ik geboren en mijn broer. Later is mijn vader opnieuw getrouwd. Daardoor heb ik nog twee halfbroertjes en een halfzusje. Ik vond die kinderen erbij wel leuk, want dan kon ik babysitten en geld verdienen. Ik zit nog altijd in het huis waar ik sinds mijn derde jaar woon. Dat is in Amsterdam-Zuid. Ik heb de eerste verdieping en mijn moeder woont beneden. We zien elkaar niet zoveel, omdat we heel verschillende werktijden hebben. Zij werkt bij het kantongerecht in Amsterdam en ik ben er 's avonds vaak niet. We moeten daarom geregeld bijpraten. Dat is altijd heel leuk en gezellig, want mijn moeder is namelijk de beste moeder van de hele aardbol”.

— *Heb je een vriend?*

”Op het moment niet. Nee, geen vaste relatie.”

— *Hou je daar niet van?*

”Jawel, maar als ik nu een vriend zou hebben, zou ik hem door de drukte van mijn werk nooit zien. En als ik hem wel zou zien, dan zou ik toch alleen maar over werk zitten lullen. Er zijn mensen die je heel zielig vinden als je geen vriend hebt en ook denken dat je niet

normaal bent. Ik vind dat een rare gedachte. Op dit ogenblik ben ik me heel erg aan het ontwikkelen en met van alles bezig. Er blijft dus weinig tijd over. Ik ben ook nog niemand tegen gekomen waarvan ik dacht: die is de moeite waard. Althans, de laatste jaren niet. Misschien zou ik wel tijd kunnen maken voor een relatie, maar daar heb ik geen zin in.”

— *Wat overheerst bij jou: werk of privé-leven?*

„Werk. Heel duidelijk. Het wordt nu iets minder, omdat ik zo langzamerhand wel weet hoe sommige dingen moeten, dus dan ben je wat minder tijd kwijt, maar werk blijft voorlopig het belangrijkste. Veronica overheerst.”

— *Geldt dat voor al je collega's?*

„Voor de meeste wel. Het hangt af van je instelling. Er zijn mensen die alles heel gemakkelijk van zich af kunnen zetten. Jeroen van Inkel bij voorbeeld heeft naast zijn werk nog een heel ander leven. Hij werkt heel veel en intensief, maar hij heeft met zichzelf afgesproken: Hiernaast heb ik een privé-leven. Dat heb ik ook wel eens gezegd, maar bij mij is het toch 80 procent werk en 20 procent privé. Ook als ik thuis ben, gaat het werk door. Het gebeurt geregeld dat ik 's nachts wakker lig en een idee heb. Dan ga ik er uit en schrijf het op. Ik heb dan al helemaal een beeld van hoe ik iets wil,

en dat móét dan op papier.”

— *Ik zou daar 's nachts nooit voor uitgaan.*

„De meeste mensen niet. Ik wel. Zo werkt dat bij mij. Dat vele werken doe je je zelf natuurlijk aan, maar bij Veronica verwachten ze wel dat je je helemaal inzet.”

— *Als je zo werkt, bestaat het gevaar dat je na een aantal jaren bent opgebrand.*

„Daar moet je dus voor oppassen. Je moet zo nu en dan even rust nemen. Als ik voor het radioprogramma Trend nog niet genoeg onderwerpen heb, zeg ik soms: 'Oké, schijt, ik zie het maandag wel, het is nu weekend.' Weet je waar ik me vaak aan erger? Dit werk wordt altijd gezien als een snel flitsend bestaan, heel interessant en ga zo maar door. Als je op een gegeven moment succesvol bent, wordt er altijd gevraagd: 'Hoe ben je naar de top gekomen? En hoe is het om daar nu te zijn?' En dan wordt er altijd geantwoord: 'Het was hééél moeilijk en ik heb hard moeten knokken en bla bla.' Ik vind dat gelul in de ruimte. Er wordt altijd gedaan of het alleen in deze business zo zwaar is, maar er zijn zat banen waar het ook moeilijk is. Natuurlijk, het is hard werken in Hilversum en je moet oppassen dat je niet over de kop gaat, maar daar is dan ook alles mee gezegd.”

— *'Sipi' – hoe kom je aan die bijnaam?*

„Zo werd ik om onduidelijke redenen op school genoemd, en bij de Amsterdamse radio-piraat Decibel was mijn schuilnaam Sipi Dubrovsky. Toen indertijd in Polen net de staat van beleg was afgekondigd, kreeg ik steeds telefoontjes van luisteraars: 'Bent u gevluht?'.”

leuke programma's die goed in elkaar zaten. Er werd tenminste niet achterlijk geluld zoals dat vaak bij piraten gebeurde, zo van: en nu het volgende plaatje. Je kon bij Decibel ook opbellen in de uitzending en dat heb ik toen eens een weekend lang gedaan. Op een gegeven ogenblik zeide ze:

Simone Walraven: ... oppassen dat je niet over de kop gaat ...

Foto Veronica

— *Hoe kwam je bij Decibel terecht?*

„Een vriendin van mij luisterde er altijd naar en vond het een te gek station. Ik was in die tijd een beetje punk en dacht dat Decibel alleen vervelende disco speelde. Ik ben toch maar een keer stiekem gaan luisteren en ik vond het fantastisch:

'We willen nu wel eens weten wie je bent, kom eens langs.' Dat heb ik gedaan en ben er nooit meer weggegaan. Dat was in de periode 1981-'82. Ik heb daar een tijd het nieuws gelezen en wat programma's gedaan. Robert Briel (adjunct-hoofdredacteur Veronica-programmablad - ek) kwam gere-

geld bij Decibel langs en met hem heb ik weleens zitten praten. Blijkbaar was ik erg enthousiast over radiomaken, want toen ze iemand nodig hadden, werd ik gebeld. Dat was voor de presentatie van het jongerenprogramma Trend op het toenmalige Hilversum 2.”

— *Als we het hebben over vrijheid blijheid zit je voor wat Nederland betreft bij Veronica aan de top. Als je toch nog eens naar een andere omroep wilt, waar ga je dan heen. De VARA?*

„Nee, geen VARA. Als ik bij een andere omroep zou willen werken, moet het totaal iets anders zijn dan Veronica. Dus ook geen AVRO, geen TROS.”

— *De EO dan?*

„Ook geen EO. Ik zou dan bij de VPRO willen werken. Ze maken daar programma's met in het hoofd hele andere prioriteiten dan bij Veronica. Ik richt me nu met ideeën en onderwerpen naar Veronica. Als ik iets voor de VPRO zou maken, zou ik het totaal anders aanpakken. Dingen meer uitdiepen.”

— *Ook minder populair doen?*

„Dat hoeft niet. Trend bij voorbeeld, daarvan hoor je niet meteen van welke omroep het is. Het zou gemaakt kunnen zijn door de KRO. Als je bij Veronica werkt hoef je niet per sé populair te doen. Maar als je iets voor de VPRO doet, kun je uitgaan van een bepaalde voorkennis van je luisteraars. Bij Veronica moet je meer aangeven hoe iets in elkaar zit.”

— *Het werk even terzijde. Heb je nog plannen buiten Veronica of hou je het daar voorlopig bij?*

„Ik ga een oriëntatiecursus doen bij de toneelschool in Amsterdam. Ik wil eens kijken of toneel wat voor me is. Maar ik wil niet werkelijk de hele opleiding aan de toneelschool volgen. We hebben daar eens een programma over gemaakt

en het is me toen wel duidelijk geworden dat je daar precies alles leert waardoor ik Nederlandse acteurs zo slecht vind. Tijdens die opname moest iemand spelen dat hij heel boos was, en hij moest roepen: 'draai je om!' Maar wat zegt die jongen? 'Dráááiiii je oomm.' Heel overdreven uitgesproken. Dat leren ze je daar blijkbaar. Dus die school wil ik niet doen, acteren wel. En films maken."

„Van mijn vader kreeg ik op mijn zesde een heel oud pick-upje met singles van The Beatles en wat oude shitplaten. The Beatles vond ik waanzinnig. Ik zong toen al die teksten mee, zonder te weten wat ik brulde. Pas later, toen ik op school Engels had, begreep ik wat bij voorbeeld She loves you yeah yeah yeah betekende. Mijn beste vriendin was ook gek op The Beatles, maar die

programma en op televisie doe je niet zoveel.

„Ik weet het. Ik weet ook dat ze bij Veronica aan het nadenken zijn om mij meer op t.v. te laten doen. De plannen zijn nog wat vaag. Op televisie presenteer ik bij Countdown de concertagenda. Dat doe ik nu al een aantal maanden, maar dat kan niet zo doorgaan. Dat vinden ze bij Veronica ook. Alleen die agenda doen is niet

Simone Walraven: ... niet laten pakken ...

Foto Veronica

— *Zelf maken?*

„Ja, achter de camera. Speelfilms. En verder blijf ik rustig verslaafd aan muziek. Ik ben deze hele week opgestaan met het nummer Bring on the Night van Sting."

— *Wat vond jij het beste nummer in 1986?*

„De beste LP die hier pas vorig jaar uitkwam is Live in Los Angeles van de band Maze."

— *... Uh ...*

„Ken je dat niet? Featuring Franky Beverly. Die komen in maart naar Utrecht. Dat is dus echt waanzinnig. Móét je kopen!"

— *Wanneer begon jij eigenlijk naar muziek te luisteren?*

switchde naar de Stones. Toen hebben we ruzie gekregen. Ja ja, ook meisjes van mijn leeftijd kennen al jeugdsentiment."

— *Wat vind je de slechtste Radio 3-dag?*

„Wil je het echt horen? De donderdag, de TROS-dag. Ik kan moeilijk onder woorden brengen waarom, maar ik vind het verschrikkelijk."

— *Ik vind de KRO-dag een rampje.*

„Oh ja, dat is ook erg en slechts zelden leuk. Ze draaien daar wel veertig jingles in een halfuur. Ik luister er maar niet meer naar."

— *Je bent vrij populair maar raar genoeg heb je op Radio 3 geen eigen*

echt iets voor mij. Veronica vindt dat ik dat nu moet doen, omdat ik door geregeld op t.v. te verschijnen bekend blijf. Op Radio 3 is het op dit ogenblik een beetje moeilijk om een gaatje voor me te vinden. Het schema zit vol en niemand wil minder uren doen, dus ook daar zit het een beetje vast."

— *Is het, als je carrière wil maken, erg belangrijk om goed op te kunnen schieten met je radio- of t.v.-directeur?*

„Als je het met die mensen heel goed kunt vinden, zullen ze waarschijnlijk sneller aan je denken. Maar als je echt wat in huis hebt en je kunt niet met ze overweg, dan zullen ze je

toch aan het werk zetten."

— *Het is dus niet zo dat de persoonlijke relatie het krijgen van een programma kan beïnvloeden?*

„Ik weet dat er wel eens sprake is van willekeur, maar ik ben dat zelf niet tegen gekomen. Ik heb eigenlijk alles mee gehad. Lex Harding zag, toen ik bij Veronica binnenkwam, allerlei dingen in mij waarvan ikzelf niet eens wist dat ik ze had. Bij voorbeeld de nachtprogramma's die ik op de radio doe. Hij zei daarover: 'Ik weet zeker dat je het kan.' Het gaat nu goed, maar dat heeft wel even geduurd."

— *Kun je je in de Hilversumse mannenwereld als vrouw omhoog neuken?*

„Tot op zekere hoogte kan dat. Het gebeurt ook wel. Van mij dachten ze: dat meisje gaat zo snel, het kan niet anders dan dat ze wat met Lex Harding heeft gehad of met wie dan ook."

— *Dat is voor jou niet nodig geweest.*

„Nee, helemaal niet, niks. Er zijn mensen die denken dat je omhoog neuken de enige mogelijkheid is om wat in Hilversum te bereiken. Het is helemaal triest als dat gedacht wordt door mensen die niks kunnen. Als je niet echt goed bent, maak je het nooit helemaal in Hilversum. Het lijkt me ook vreselijk om te weten dat je op een bepaalde plek zit, omdat je nogal aardig bent geweest voor je baas, om het zo maar te zeggen. Ik zou het niet kunnen."

— *Word je als nieuwkomer uitgeprobeerd?*

„Ja, iedereen doet dat. In het eerste gesprek dat ik met Lex had, zei hij: 'Je zal nog een heleboel oneerbare voorstellen krijgen als je hier komt werken, maar trek je daar maar niets van aan.' Hij heeft gelijk gekregen.

Je merkt het als iemand daar op uit is. Je blijft dan gewoon aardig en vriendelijk, maar wel heel afstandelijk. Als die persoon echt vervelend wordt, barst je gewoon midden in de

kantine in lachen uit en roep je zoiets als: wat ben jij toch een vreselijk vies mannetje. Ze schamen zich dan kapot! Als ze merken dat je je niet laat pakken, letterlijk, dan respecteren ze dat."

— *Zou jij, om er een programmavoorstel toch doorheen te krijgen met iemand het bed instappen?*

„No way! Ik vind het zo intens slecht. Als je een voorstel indient, moet het gewoon goed genoeg zijn. Als het dat niet is, moet je het of veranderen, of ermee naar een andere omroep gaan, of het hele idee laten vallen. Maar het is toch belachelijk om een voorstel goedgekeurd te krijgen door zoiets te doen. Als je dat doet, weet je niet waar je mee bezig bent, en ben je een ongelooflijke Nono."

Edwin Kopper

VRIJ VOOR DE RADIO...

HELLO HOW ARE YOU
Een goeie HIT om het nieuwe jaar mee te beginnen

MARIA VERANO
5165
is terug van even weggeweest met een ijzersterke compositie van El Bebarge
BE YOUR LADY
Ook op maxi single ms252

DE STERREKIEKERS
5178
KRIK KREK KRAK

HELLO HOW ARE YOU
Eddy Ouwens

MUZIKALE WINNAARS VAN DE ELFSTEDENTOGHT
DE STERREKIEKERS
5191
Hun Carnavals- winterhit
KRIK KREK KRAK
ook op elpee/MC

Dureco Weesp

In Den Haag heeft de politie over 1986 in samenwerking met de RCD een record aantal piraten uit de ether gehaald. De score was 281. 40 keer was radio Centraal het worstje. Radio Stad Den Haag was met 39 keer een goede tweede. Slechts twee stations hebben opgegeven; de rest gaat gewoon door.

Octaaf Radio in Amsterdam heeft haar zender niet aan de wilgen gehangen, maar boven in haar mast. Waarschijnlijk om haar zender op deze manier nog dicht bij de bevolking te brengen....

In Almelo is de AOS een feit. De Almelse Omroep Stichting kent reeds een fanclub en heeft diverse gesprekken gevoerd met de gemeenteraad. Voorlopig zijn in Almelo qua muziekstations alleen nog Delta en Keizerstad uit Nijmegen te ontvangen. Toch niet slecht.

De geruchten over een op handen zijnde zeezender die via de FM muziek zal verzorgen nemen in hoog tempo toe. De meest fantastische verhalen doen de ronde. John Wendale bericht er over elders in dit blad. De eigenaar heeft aan het FRM een exclusief verhaal beloofd als zij van start gaan. Maar voorlopig is de Noordzee bijna dichtgevroren, dus dat kan nog wel even duren.

In Rotterdam schijnt het 'te wemelen' (?) van de weekendstations. Een hiervan is radio Amor op de 106.7 Mhz, en deze besteedt als een van de weinigen ook aandacht aan de wat oudere luisteraars. De leeftijd van het station is niet bekend.

De redactie zou graag reacties krijgen van stations buiten de Randstad, dit in verband met nog te verzorgen reportages. Reacties via postbus 1247, 1000 BE in Amsterdam. Of bel even: 020-683178.

Over roddels en geruchten gesproken: Een lezer uit Waalwijk meldt dat (A) Maasstad geen dj's meer heeft, (B) Delta een tv-station begint, (C) Royale slechts de helft van haar dj's betaalt, (D) dat Delta steeds meer ex-Maasstad medewerkers krijgt, en (E) dat radio Digitaal onderling ruzie heeft. Dat ze nog tijd hebben om programma's te maken is dan toch weer heel knap.

Nieuws voor deze rubriek is welkom via postbus 1247, 1000 BE in Amsterdam. Schrijf even op de envelop: "kort nieuws".

Wordt er in Nederland op de officiële radio te weinig aandacht aan de Nederlandse artiesten besteed, in België is het al niet anders. Ene Noël Cordier uitte zijn ontevredenheid in een brief aan de directeur van de BRT. Die beloofde beterschap en vervolgens hebben we niets meer vernomen. Wellicht heeft Harry Slinger nog een baksteen over voor Noël Cordier.

Jingles Te Koop: Radio Noordzee Internationaal

**Nu een compleet overzicht van radio Noordzee-jingles!
Van begin '79 tot HET EIND, dus jingles van de Engelse
en Nederlandse service. Het overzicht omvat:**

- 3 exclusieve fragmenten waaronder de productie van de RNI-smashplay, en een live ingesproken AD-commercial door Nico Steenberg en Bert Spaak.
- 130 jingles, inclusief de (verdwenen) allereerste jingle.
- 15 tunes.
- 18 'bedjes' waaronder de bedjes van de Prijsbewust-jingle, de 'Bruidspaar-vandaag-jingle en andere.
- 13 promo's waaronder de Ferry Maat producties: 'Hou 'em in de lucht'.

Dit overzicht duurt 51 minuten en is van goede tot zeer goede kwaliteit. (Tussen de jingles staan 'witjes').

Kosten: op cassette f 50,-, op tape 19 cm/s volspoor f 75,-. Heb je interesse, schrijf dan naar Radio Productions, Postbus 151, 3830 AD in Leusden. De bestelling sturen wij je dan onder rembours toe !

Laser beams back

Het heeft een jaar en een paar dagen geduurd, maar zondagnacht 16 november om 03.00 uur kon de MV Communicator wederom het zeegat kiezen. De achtergronden en nog veel meer nieuws over alles wat zich op het gebied van zeezenders afspeelt, wordt bericht door John Wendale.

Eigenaar Ray Anderson van East Anglia Productions had kort voor 16 november 1987 de hernieuwde registratiepapieren ontvangen van de Panamese ambassade in London. Dit nadat een vertegenwoordiger van de consul een uitgebreide inspectie op het zendschip had uitgevoerd. Ray echter had zijn schip in perfecte conditie gebracht en het voldeed aan alle eisen. Ook het Ministerie van Transport kon niet tot een andere conclusie komen en verstrekke de felbegeerde zeewaardigheidspapieren. Vooral op het laatste moment werkten alle autoriteiten gewillig mee. Vlak voor het vertrek maakte een functionaris van het Department of Transport een grapje met Ray Anderson. Als bestemming werd namelijk Gibraltar opgegeven. Het officiële verhaal luidde dat eerst voor de Britse kust voor anker zou worden gegaan in afwachting van de complete bemanning. Daarna zou men doorvaren naar Gibraltar waarna het schip aan de nieuwe eigenaren zou worden overgedragen. De man van het Ministerie; „Op die lange tocht is die antennedraad niet zo handig, als ik jullie was zou ik hem maar neerlaten”, en hij knipoogde naar Ray Anderson. Een knipoog met een dubbele bodem, want ondanks de medewerking van vele kanten zou de DTI elke kans aangrijpen om de Communicator in de haven te houden. Dus liet Ray Anderson de „waslijnan-

tenne” zakken. Daar dit met katrollen gaat was dit geen enkel probleem.

Show

In een interview op de radio hoorde ik Ray, een paar dagen nadat zijn schip in veiligheid was, verkondigen dat East Anglia Productions “a lot of money” heeft verdiend aan de verkoop van de Communicator. De nieuwe eigenaar zou spoedig met meer informatie naar de pers komen.... Ray bleef zijn show goed spelen. Hiermee wilde hij de Britse autoriteiten, de pers, Anoraks en andere belangstellenden op een afstand houden totdat de zenders aan boord weer op volle toeren draaiden. De boot bleek nog maar amper buitengaats of het bleek dat oude bekenden actief zouden worden: Johnny Lewis en Mike Barrington. Mike, die kort daarvoor nog tweede zendertechnicus was aan boord van de Ross, had gezegd maar een maandje op de Communicator te blijven. Daarna zou hij weer terugkeren op het 'hippy-schip'. Johnny was verstandiger en liet zich niet uit over het hoe en waarom van zijn aanwezigheid. Barrington had gezegd dat Johnny niet als DJ aan boord was, maar als 'zeeman'. Nu is Johnny best een aardige zeeman (hij heeft het figuur er in ieder geval voor) maar denk niet dat hij lang zonder microfoon kan. Overigens was hij, met Blake Williams, een van de eerste stemmen die vanaf de

Communicator klonk toen het in 1983 met de uitzendingen begon.

Ondanks het Gibraltar verhaal bestonden aan boord wel degelijk plannen om al op zaterdag 22 november op de Noordzee te gaan testen. Het plan was om binnen 24 uur alles uit te testen en dan op 1 december definitief met testprogramma's te beginnen. Op 22 december was er geen test te horen. Wel meldden diverse betrouwbare AM-scanners de avond daarvoor tussen 11.30 en 0.30 testen op de 576 Khz. De 576 en de 531 werden genoemd als mogelijke plekken op de band hoewel Ray Anderson ook nog tegen iemand over een derde 'geheime' frequentie had gesproken.

Direkt na het uitvaren kwamen de geruchten meteen goed op gang. Zo was het John Burck van de Caroline Movement die wist te vertellen dat BBC en de DTI al stoorzenders klaar hadden staan om uitzendingen van de Communicator weg te drukken. Ook wist deze Caroline-Hopman zeker dat al op 20 november door de storm een van de masten was omgewaaid. Al spoedig bleek dat dit weer typische non-info betrof. Ondanks alle geruchten, stond een ding als een zendmast boven water: Het zou weer LASER RADIO worden!

Alleen dit keer niet in handen van de ier Philip Smythe maar van een radiogigant van Britse afkomst. Chris Carey. Hij zag in de Communicator weer een kans om een groot radio-project op te zetten. In Ierland was hem het werken door de autoriteiten en de journalistenbonden onmogelijk gemaakt. Al meer dan een jaar geleden verkocht hij Nova radio. Het zendschip leek hem een koopje en hij nam het over van EAP. Je zou ook kunnen stellen dat Ray Anderson eigenlijk als agent heeft opgetreden voor Chris Carey, -het is maar hoe je het bekijkt....

Onbekend

In Amerika had inmiddels een firma met de vanzelfsprekende naam „Radio Waves Incorporated” aangekondigd reclamezendentijd voor de nieuwe Laser te gaan verkopen. Volgens Crispian St. John heeft deze club vestigingen in Dallas en New York. Helaas leveren de Amerikaanse telefoonboeken geen uitkomst. Zowel in Dallas (radiostad bij uitstek) als in New York is die naam niet terug te vinden. Ook de Amerikaanse Ambassade kon de naam niet vinden bij de (nieuw) ingeschreven firma's.

immers al een paar weken op zee. De reden hiervoor was dat het schip wel vol met water en voedsel uit Harwick was vertrokken, maar dat de broodnodige olie voor de generatoren ontbrak. Een goede bron wist mij te vertellen dat de Communicator richting Belgische kust was gevaren om daar een tender te ontmoeten die, naast nog meer voedsel, de nodige diesel zou brengen. Het was een Monique-tender die voor dit doel was gecharterd. Tijdens de onderhandelingen over tenderen door de Moni-

De Start

Inmiddels werd door de pers in Engeland geschreven dat de voormalig BBC One newsreader Andrew Turner in dienst was getreden van Laser. Aan boord zorgden John Lewis, Mike Barrington en James Day dat de non-stop testprogramma's werden uitgezonden, waarbij regelmatig om ontvangst-rapporten werd gevraagd. De eerste echte Laserjock was inmiddels achter de microfoon genesteld: John "Rock and Roll" Antony. Eerst leek het of Charley Wolfe als oude getrouwe de opening

De communicator op weg naar volle zee

Olie

Dat er "all-american" jocks op Laser zouden terugkeren was al bekend, daar Charley Wolfe een paar maanden geleden in het vakblad Radio & Records een advertentie had geplaatst voor DJ's. Weliswaar niet onder zijn eigen naam, maar met een postbus-nummer in Boston. Via via vernam ik dat dit nummer Wolfe's Box-nummer is. Nadat er een periode van stilte was geweest kon men op 1 december via de 576 Khz. weer een bekend geluid horen: „Pjioe-Pjioe". Velen hadden zich afgevraagd waarom het allemaal zolang moest duren: De Communicator lag

que-club voor Laser schijnt Chris Carey Monique te hebben aangeboden om vanaf hun schip te gaan uitzenden op een aparte frequentie. Het plan was om de twee masten op het schip niet meer te gebruiken voor de horizontale antenne, maar een hoge mast te plaatsen in het midden van de Communicator die zo'n 180 voet (55 meter) hoog is. We merken wel als dit gebeurt.... Verder vraag ik mij af wat er met de 50 Kw zender van Carey is gebeurd. Als de plannen voor de verhuizing van Monique inderdaad op werkelijkheid berusten, dan kun je wel raden waar dat ding nu staat.

mocht verzorgen: De stijl was identiek. Toen echter de eerste testen van Laser werden uitgezonden werd dezelfde fout gemaakt als bij de start in 1983; de zenders werden al aan gezet terwijl men nog in Britse wateren voer. De DTI had niet stil gezeten. In Harwick werden twee sleepboten in gereedheid gebracht om uit te varen. Zij hadden de opdracht om met assistentie van politiebotten de Communicator binnen te slepen. Op het laatste nippertje ontdekte Laser dat zij in onveilig water dreven. De zenders gingen uit, en zij voeren naar het Knock Deep waarbij zij langs de Ross kwamen. Anderhalve mijl verder

lieten zij het anker zakken. De definitieve programma's werden op de dag voor de officiële start slechts aangekondigd met: "official programmms will start very very soon". 1 december was het dan zover: Laser Hot Hits 576 was definitief in de ether. Duidelijk was dat Paul May inderdaad betrokken was, zijn programma was er ook. May was tevens programme director. Verder waren er John "Rock and Roll" Antony, Casey Brandon (niet de broer van Jessie), Andrew Turner (nieuws en inval Dj) en op zondag Dave Lee Stone met zijn Motown Magic Hotel Show, een twee uur durend Motown plug-programma op tape dat alleen zondag's wordt uitgezonden. Dave roept steeds "live by Satellite", maar we weten natuurlijk beter... De satelliet installatie is namelijk van het zendschip verwijderd vanwege de hoge verbruikerskosten van de Comsat satelliet verbinding met Amerika. Stone's programma is dus gewoon op tape. En wat voor items waren er zoal te horen in de eerste uitzenddagen? Voor wie het gemist hebben:

- De DJ's: Casey Brandon, John "Rock and Roll" Antony, Paul Dean (May), David Lee Stone, Andrew Turner en tijdens de testprogramma's, Johnny Lewis en James Day (samen met Mike Barrington verantwoordelijk voor de techniek). Het goede gebruik van de Sixties Sunday is terug, zo ook de Laser Membership-card. Ook opnieuw een Laser Road Show. Ieder uur (on the

hour) nieuws door Andrew Turner. De plug-plaat op het hele uur wordt (hoe origineel, net als bij Luxemburg) "Powerplay" genoemd. Dan is er de nodige merchandising, of te wel de eigen Laser-produkten die worden gepromoot: Laser T-shirts, en sweat-shirts, stickers, Communicator Club Holidays, etc. De adverteerders -als je die zo wilt noemen- zijn: Sunday Sport (een krant), HitMix '86 (LP), Music Master (platencatalogus), Amerikaanse Footballkleding, Motown Chart Busters (LP), en nog wat ander klein spul. De Fun Ski Holiday reclame brengt Laser niets op. Het levert wel wat op voor Chris Carey zelf daar hij het reisbureau bezit. Het is maar te hopen dat het aquisitie-bureau van Laser, Radio Waves Inc., er in slaagt om wat meer degelijke reclame voor het station te werven. Want via de speakers klinkt het nu wel aardig, maar op de rekenmachine ziet het plaatje er heel anders uit. Het lijkt mij overigens dat het (tot voor kort dus niet bestaande) R.W.I. een onderdeel is van het Radio Advertising Bureau dat ook (wel) in Irving, Texas is gevestigd. In het volgende FRM meld ik hier meer over.

Drugs

Ook op zondag is er steeds een 30 minuten durende Elvis Show. De zondag kan dus niet meer stuk. In Testimonials spreken de DJ's zich uit tegen drugs. Een naar mijn mening

wat naieve aanpak van zo'n groot probleem. Al luisterend moet ik zeggen dat het Format helemaal zo gek niet klonk. Alleen waren er de eerste dagen wat weinig platen aan boord.

In tegenstelling tot een jaar geleden werd er vooral dit keer door autoradio-bezitters geklaagd dat Laser in straten met hoge bebouwing soms helemaal weg viel. En nog meer dan in ons land hebben de Britten na het invallen van de duisternis last van de twee duitse zenders die ook op 576 Khz uitzenden (BRD en DDR). Laser Hot Hits lijkt daar meer op een hete stoommachine dan op een radio-station. Er bestaan dan ook plannen om op 576 Khz. te stoppen en de 531 te gaan proberen.

Het werd de tweede week van december en nog steeds was er op Laser geen kerstplaat te horen. Dit irriteerde vooral de Engelsen. Mijn Engelse correspondent zei dan ook gekschend dat dat de reden was waarom Laser zo vaak uit de lucht was: Uit schaamte!

Toen na een van de uitvallen Laser op zaterdag 13 december 's middags weer in de lucht kwam, stak DJ Johnny "R & R" Antony bepaald niet onder stoelen of banken wat er op het schip aan schortte. "De antenne hangt weer", riep hij

Lees verder op pag. 26

Is jouw station zo langzamerhand ook één grote Donut?

TOP FORMAT productions b.v.

De succesformule voor radioreclame in de Benelux.

Postbus 6040, 2001 HA Haarlem, Nederland. Tel. 023-320640/310522. Telefax 023-315473.

„Er is niemand in de hele wereld die weet wat een hit is”

De platenmaatschappij Dureco bestaat 35 jaar. Sjors Verstegen is 32, en verantwoordelijk voor de 'artiesten' en het 'repertoire' van de maatschappij. Hij is de 'A&R' manager. Een baan vol stress want „voor je het weet zit er iemand anders op je stoel.” Voorlopig zit hij er echter nog. Een interview.

'Huilen is voor jou te laat', en nog vele tientallen andere titels sieren in gouden en platina vorm de muren van het Dureco-complex aan de Pamplaan in Weesp. Ook Jacques Herb's 'Manuela' is er te ontdekken. Aangezien Jacques Herb al sinds jaar en dag geen studio meer van binnen heeft gezien, ligt het in de lijn der verwachting dat het succes aan de muur van jaren geleden dateert. „Inderdaad, de begin jaren zeventig, dat waren de gouden tijden voor een platenmaatschappij. Het geld stroomde binnen en de bomen leken tot in de hemel te groeien. Tegenwoordig is het wat minder, ook in de platenindustrie zijn gevoelige klappen gevallen. Ook wij hebben mensen moeten ontslaan. Op het ogenblik werken er zo'n tachtig man bij Dureco, en dat is een absoluut minimale bezetting.”

Desondanks worden er nog steeds platen uitgebracht. De gezamenlijke platenmaatschappijen brengen in totaal ongeveer 120 singles per week uit. Per week zijn er gemiddeld 10 plaatsen vacant in de tipparade van de Stichting Nederlandse top-40. Dit houdt een triest voortbestaan in voor de overige 110 singletjes, en een druk bestaan voor de A&R manager. „Mijn werk houdt in dat ik de totale verantwoordelijkheid draag voor de artiesten en het repertoire. Dat is een vrij

korte samenvatting van iets wat heel groot is. Ik ben actief op het gebied van alles wat op geluidsdragers kan worden vastgelegd. Plaat, cassette, hele video's, noem maar op. Ik ben op zoek naar nieuwe artiesten, daarbijbehorende stukken en eventueel, als die er niet al is, een producer. En in principe doe ik dat alleen.”

Jij bent A&R manager. Dat houdt in dat je dus vreselijk veel verstand van muziek moet hebben. Is dat zo?

„Tsja. Ik kan moeilijk 'nee' zeggen. Van kindsbeen af ben ik helemaal maf van muziek. Ik ben van huis uit klassiek opgevoed, opera en zo. Maar mijn interesse gaat van opera via klassiek tot en met new wave. Dus verstand van muziek: ja, maar met de aantekening dat ik niet weet wanneer een plaat een hit is. Het verstand van muziek hebben in mijn vak is het kunnen maken van een selectie tussen stukken en artiesten die naar mijn oordeel al of geen hitpotentie hebben. Heb je die selectie eenmaal gemaakt, dan zorg je dat je een perfecte opname maakt en alle facetten optimaal invult. Vervolgens is het de vraag of de diverse media hetzelfde bij een plaat voelt als ik. Daarna pas moet blijken of het publiek dat ook aanvoelt en de plaat gaat kopen. Pas dan en niet eerder heb je een hit. Maar er is niemand in de hele wereld die weet wat een hit is.”

HOEZEN

Dureco bestaat uit een aantal 'units', zoals Sjors Verstegen dat noemt. De afdeling Artiesten en Repertoire is de motor waar het bedrijf op loopt. Die motor wordt aangedreven door een eigen fabriek waar de platen worden geperst, een eigen magazijn en distributiesysteem en – bijna uiteraard – eigen studio's. Een fabriek voor het maken van CD's is in aanbouw. Alleen het drukken van de hoezen gebeurt buitenshuis. Heeft een liedje eenmaal alle 'units' doorlopen dan gaat het 'in promotie'.

„We hebben de promotie, net als het hele A&R gebeuren, uitgesplitst naar nationaal en internationaal. Grotere maatschappijen werken met zo'n tien man op een promotieafdeling. Wij zijn wat dat betreft een kleinere maatschappij. Wij hebben twee promotiemensen rondlopen, een voor het nationale produkt en een voor het internationaal. Het 'in promotie gaan' betekent promotie naar de diverse media toe: de schrijvende pers, de radio en de televisie. En alles naar waarde, in die zin dat een elpee eerder naar de schrijvende pers zal gaan. Van daaruit kan hij dan via een recensie of artikel onder de aandacht van het publiek worden gebracht. Maar een single naar de schrijvende pers sturen, dat zal niet zo snel gebeuren.”

Het is natuurlijk wel leuk, dat promoten, maar is het niet zo dat iets wat goed is er tóch wel komt?

„Het gebeurt, zeker, dat gebeurt wel eens. Maar het is niet altijd zo. Eerder is het andersom: Er zijn genoeg platen die een hit hadden kunnen worden als er door de media maar genoeg aandacht aan was besteed. Gebeurt dat niet, ja dan kan een plaat nog zo goed zijn maar dan moet zo'n plaat toch in schoonheid sterven. De media, radio en t.v., zijn heel erg belangrijk. Die kunnen een plaat maken of breken.”

Plaatjes geven met briefjes van f 100,— in de hoes?

„Nee. Absoluut niet. Dat gebeurt niet. Misschien is dat iets wat men graag wil denken, maar als dat al zou gebeuren dan zou dat systeem zichzelf vernietigen. De grotere platenmaatschappijen zouden dan meer kunnen betalen dan de kleinere maatschappijen zodat die zouden verdwijnen waardoor de grotere niet meer hoeven te betalen. Dat is simpel gesteld, maar het werkt natuurlijk wel zo. Er zal af en toe heus wel eens iets gebeuren dat niet door de beugel kan. De integriteit van een circuit staat of valt nu eenmaal met de integriteit van de mensen die het bevolken. Bij de politie heb je er ook wel eens een agent tussen zitten die steelt. Over het algemeen gaat het er echter zeer eerlijk en integer aan toe. En de dj's bepalen helemaal zelf wat ze draaien. Ze kijken zelf of een plaat in hun programma past. De een vindt een plaat wel goed terwijl de ander hem waardeloos vindt. Dat zal je altijd houden, en dat is maar goed ook.

Uiteraard probeert iedere maatschappij haar produkten wel zo goed mogelijk onder de aandacht van de media te brengen. Bij de eerste single van Maarten Peters heb ik bijvoorbeeld kleine sleutelhangertjes laten maken. Daarbij een kaartje met het opschrift: 'We ge-

*Sjors Verstegen: Voor je het weet zit er iemand op je stoel ...
Foto Peter Mathijssen*

ven de pijp niet aan Maarten'. Anderen doen dat misschien wel veel duurder, met sweat-shirts en jacks of andere grappen, maar dat is een ieders goed recht. Alleen ben ik er van overtuigd dat het voor de uiteindelijke airplay niets uitmaakt.”

Scoort een plaat niet, dan scoort een plugger niet en dus scoor jij niet.

„Inderdaad, zo ziet de business er uit. Voor je het weet gaat er iemand anders op je stoel zitten. Blijven scoren, dat is een van de bijlen die boven mijn hoofd hangt. Toch is die bijl niet helemaal eerlijk; platenverkoop is natuurlijk meer dan alleen de singletjes die in de top-40 staan. Men kijkt echter alleen maar naar de hitlijsten en de tip-noteringen. Ook intern. Sta je niet in de top-40, dan ben je slecht bezig.

Terwijl dat helemaal niet waar hoeft te zijn. Aan een goede elpee heb ik – qua netto-winst – uiteindelijk meer dan aan een viertal hitnoteringen. Vaak realiseert men zich dat niet. En dat levert een grote druk op. Aangezien ik ook maar een mens ben heb ik daar af en toe best problemen mee. Zo kan het bijvoorbeeld voorkomen dat een plaat het dreigt te gaan maken, dat hij in eerste instantie goed is ontvangen en dan uiteindelijk geen tipparade-notering krijgt. Dan moet je even slikken. Maar als je hier werkt en je kent de business een beetje dan moet je toch gewoon je oogkleppen opzetten en door gaan. Zelfs als er intern druk op je uitgeoefend wordt: Gewoon keihard door aan een nieuwe plaat.”

Vervolg op pagina 14

NEDERLANDS PRODUKT

„Er wordt veel te weinig aandacht gegeven aan het Nederlands produkt. Natuurlijk is mijn mening subjectief omdat ik voornamelijk met Nederlandse artiesten werk. Als ik morgen een andere functie krijg aangeboden waarin ik grotendeels met internationaal produkt zou moeten werken, dan kan ik me voorstellen dat ik heel snel heel anders ga denken. Omdat mijn persoonlijke belangen dan weer op een ander vlak liggen. Maar als ik probeer het objectief te bekijken, dan moet iedereen het met me eens zijn dat het Nederlands produkt qua mogelijkheden op de radio en televisie volledig wordt weggecijferd. Radio 3, onze nationale popzender, heeft op het ogenblik geen enkel Nederlandstalig programma. Los Vast en Hollands Glorie, die zijn voor ons heel belangrijk, maar die zijn niet specifiek Nederlandstalig. Als je ziet wat voor aantal ik van een willekeurig Nederlandstalig singletje in den lande kan verkopen, en als je de reacties hoort die ik daarop krijg, dan pas wordt het je duidelijk wat een enorme potentie zo'n plaat heeft als hij ook nog eens een keer zou worden 'opgepikt'. Neem een BZN. Als die groep evenredig naar hun platenverkoop op de radio zou worden gedraaid, dan hoor je de hele dag alleen nog maar BZN. Echt waar.”

Waarom gebeurt dat dan niet?

„Dat is heel moeilijk aan te geven. Ik denk dat het te maken heeft met de persoonlijke smaak van de programmamakers. Daarnaast komen er ook steeds makkelijker beroemde buitenlandse artiesten naar Nederland. Het maakt niet uit meer hoe beroemd ze zijn, je ziet ze allemaal op t.v. En het is voor een programmamaker waarschijnlijk leuker om een Janet Jackson aan te kondigen dan een Band Zon-

der Naam. Vroeger was ik ook niet zo'n liefhebber van het Nederlandse produkt. Door mijn werk heb ik het leren waarderen.”

PIRATEN

„Ik praat nu heel sterk over de top-40 en Hilversum, maar ook langs andere kanalen verkoop je platen. Er is nu eenmaal een vreselijk grote groep mensen die zijn en blijven geïnteresseerd in Nederlandstalige muziek. Die platen worden gewoon verkocht via bepaalde handelaren die daar klandizie voor hebben. Een heel groot stuk promotie voor dat repertoire gaat via de vrije radio. Dat is voor dat genre een hele belangrijke factor. Die jongens hebben de afgelopen jaren zeer zeker bewezen dat ze ook hits kunnen maken. Het gebeurt niet veel omdat ze nu eenmaal een landelijk bereik ontberen. Maar het gebeurt wel. Wij hebben alle grote vrije radiostations in een bestand, en die sturen we regelmatig platen. Daar krijgen we goede reacties op. Men luistert er toch naar. Neem bijvoorbeeld de Vogeltjesdans. Die plaat had al 50.000 exemplaren verkocht nog voordat hij ook maar in de tipparade stond. Terwijl die plaat op dat moment al nummer één in de top-40 had moeten staan!”

Als jij dat nummer nu aangeboden zou krijgen, zou je het dan nemen?

„Het is natuurlijk een nummer zoals er dertien in een dozijn gaan. Als je er nu honderd van dat soort wil horen laat ik ze uit het magazijn halen. Ik kan je ze zo leveren. En juist dat ene nummer is een wereldsucces geworden. Dat is nu het mooie van de muziek. Je weet nooit wat 'the magic' is van een plaat. Ik had hem waarschijnlijk wel aangenomen, met de gedachte van 'ach ja, dat is een leuk nummer voor de doelgroep'. Maar ik had natuurlijk nooit kunnen verwachten dat die plaat dat succes zou krijgen. Zo hebben we jaren geleden de Smurfen van Pierre Kartner uitgebracht. Tot op de dag van vandaag wordt dat nummer in alle talen over de hele wereld opgenomen! Als je me dat van tevoren had verteld had ik gevraagd of je niet goed bij je hoofd was. Je weet het nooit. Zelfde verhaal met de 'Holiday-rap'. Dat waren een paar jongens uit Hilversum van een piraten-station, Raf Radio. Die hadden zelf wat gemixed en zonden dat uit. Daar kregen ze wel aardige reacties op. Toen werd het idee bij hun geboren om het aan te bieden bij een aantal platenmaatschappijen. Dureco is de gelukkige die 'ja' zei. Andere maatschappijen hadden het gewoon afgewe-

Vogeltjesdans? Ik lever je er zo 100 ! Foto Peter Mathijssen

Sjors Verstegen: Ik heb het nederlands produkt leren waarderen ...

Foto Peter Mathijssen

zen. Dat is weer het risico van mijn vak. Ik zeg ook heel vaak 'nee' tegen een produkt. Meer 'nee' dan 'ja'. Je bent nooit 100% zeker. Ik krijg per week ongeveer 100 bandjes. Die luister ik allemaal af."

Geloof ik niet.

„Echt waar. Het is zo. Thuis of in mijn auto, maar ik luister er naar. Iedereen krijgt ook antwoord. Er zijn heel veel mensen die blijven componeren en sturen. Dan is het soms wel eens moeilijk om weer te zeggen: "God jongens, sorry, maar ik vind het weer niet goed genoeg om uit te brengen." Maar ik zal ze altijd in hun waarde laten. Ik zal nooit zeggen dat ze maar beter niets meer kunnen sturen. Als er tussen de honderd bandjes een nummer zit dat ik goed vind, dan ben ik al blij."

TOP 40

De top 40 is in jouw ogen bijna heilig.

„De top 40 is ook heilig. Juist omdat de handel daar op inkoop. Buiten het vaste Nederlandstalige repertoire ver-

koop je dus eigenlijk pas platen op het moment dat je in de tipparade staat. Dan pas kan een plaat eigenlijk gaan scoren of floppen, eerder komt een plaat namelijk niet 'in the picture'. Ja, televisie. Dat is nog belangrijker. Hoewel, dat wordt de laatste tijd een beetje minder. Er zijn zoveel amusementsprogramma's met daarin artiesten op t.v., er treedt een beetje verzadiging op bij het publiek wat dat betreft.

Wie stelt de top 40 samen?

„De stichting top 40. Dat is een onafhankelijke stichting die heel neutraal --"

Ja, hóóóó even.

„Ik weet dat daar omheen een hele hoop verhalen de ronde doen. Over betrokkenheid en dergelijke. Ik ken die verhalen door en door. Laat ik het zo zeggen: Er is mij nooit bewezen dat ze daadwerkelijk te beïnvloeden zijn. Ik vind dat je altijd enorm veel verhalen hoort over de stichting. Het is altijd moeilijk om de waarheid te achterhalen. Zolang je niet

concreet kan aantonen wat er nu wel aan de hand is moet je voorzichtig zijn met je kritiek."

Is het niet vreemd om met iets te werken waarvan je niet precies weet hoe het werkt?

„Ik weet wel hoe het werkt, maar het gaat er om dat je het ook moet kunnen bewijzen als je kritiek levert. Dat is niet mogelijk. Dus moet je de stelling op tafel houden zoals die er ligt: ze stellen hem neutraal samen. Natuurlijk heb ik ook wel eens mijn momenten, maar als het met mijn zaakje goed gaat heb ik niet de behoefte om kritiek te uiten naar wie dan ook."

Jeroen van Baaren

ADVERTENTIES

Vermelding in deze rubriek kost f 35,--. Dit bedrag kunt u contant of via een cheque sturen naar: FRM, Postbus 1247, 1000 BE Amsterdam. Zet duidelijk in de linker bovenhoek „Advertentie”.

● **Muziekstudio PAUL DE RIDDER** in Bergen N.-H. maakt prima radio-commercials en jingles! Bel. 02208 - 96195.

● **COMPRESSOR/LIMITER**, print en aansluitgegevens voor maar f 49,--? Dat kan! Ook voor die prijs een compressor/limiter van zeer goede kwaliteit. Uitgangsniveau en compressie tijd instelbaar. 2 jaar garantie. **ESSA ELECTRONICS SP.**, Kuyperplantsoen 32, 1975 DW IJmuiden. Giro 5249659.

● **GEBOUWDE PRINTEN:** oscillatoren, stuurtrappen, lineairs met torren, oscillator (Vfo) Mosfet BF 900 13,8/50 Ma out 25 Mw F 60,--; 3-traps stuurzender Mrf 237 13,8/2 amp 15 mw in 5 w uit f 95,--; osc (VFO) + 5 tr. stuurz' op 1 print 2n3553 13,8 v/500 ma out 1 W F 95; osc (VFO) + 5 tr stuurz. op 1 print MRF 237 13,8 v/2 amp out 5 W f 125,--; BLY 87 1W:10W f 110,--; BLY 88 5W:20W f 105,--; BLY 89 10W:40W f 130,--; BLY 90 10W:60W f 170,--; BLW 60 5W:50W f 130,--; SD 1278 5W:60W f 145,--; MRF 245 20W:100W f 230,--; BLX 15 30W:170W f 240,--; BLY 24 20W:200W 28V/8 Amp F 285,--; Stereo-coder (kristal) f 125,--. Levering alleen onder rembours (kosten f 10,--). Postbus 435, 7400 AK Deventer.

● **Compr./limiter** f 80,--; Kristal zender 0.2 W f 90,--; stereo-coder f 40,--. 05111 - 4402 (Gerrit).

● **John Star**, 020-830533, geeft zangles. Tevens manager en artiesten-promotie.

● **DJ's** gevraagd voor nieuw op te zetten amateur zender (piraat) in de omgeving Alkmaar. Graag zo snel mogelijk reageren. 02206-2689 na 18.00 uur.

● **TV-zender** VHF kanaal 12 ongeveer 10 watt. Rondstraal antenne met kabel en voeding. JVC portable VHS video met adapter. Alles in een koop f 25,-. De zender is geweest van ex-vrije tv Drunen (N.BR). Na 18.00 uur Telefoon 04163-75903.

● **Complete Straalverbinding** 23 cm. (1,3 GHz) Zender, Converter, 2 Lus yagi antennes, voeding en kabels. Inl. 02208-18777.

● **Prof. FM-zender** ca. 15 Watt + stereocoder + mono compressor/limiter + SWR/Powermeter + diverse kabels. Vaste prijs f 800,- Bellen na 18.00 uur 020-410129.

● **Het Nova-pakket** is eenmalig te koop voor f 500,-. Telefoon 01749-43175. Of schrijf: Postbus 118 in Monster.

● **Paradise Aanbieding** H.F. Transistoren BLY88 f 25,-; BLY89 f 35,-; BLY90 f 69,-; BLX15 f 95,-; BLW96 f 99,-; BLW60C f 48,-. Uitlierbare 18 m. hoge stalen antenne f 1499,- incl. Zwolseweg 15 Heerde, Tel. 05782-2972, na 18.00 uur.

● **Te Koop** z.g.a.n. V.T. kast + complete voeding f 750,-; gestuurde 50W. M.G. zender compleet met voeding f 275,-. Ook geloso versterkers, PLL gestuurde FM zenders 5W. incl. voeding in mooie kast f 490,- incl. Radio Enterprise. PB 10, 3244 ZG Nieuwe Tonge.

● **NIEUW:** Drive in Show, "THE DECIBEL DANCE SHOW". Boekingen voor heel Nederland: 020-184168.

Gratis van B & M Producties

Dat we jingles en commercials maken, dat wist je. Maar hoe we dat doen, tegen welke prijzen, en wat wij voor jou kunnen doen, dat weet je misschien nog niet. Bel

020 - 65.85.51

en we houden je gratis en geheel vrijblijvend elke twee maanden op de hoogte door middel van onze Nieuwsbrief. Bel snel, dan lees je hoe we klinken!

B & M Producties

Nieuwsbrief

Ter kennisgeving: B&M Producties Wat is een jingle? Het is een kort, herkenbaar muziekstukje dat vaak wordt gebruikt in commercials en radio-programma's. Het kan een liedje, een refrein of een specifieke melodie zijn die de aandacht trekt en de boodschap van de afzender versterkt. Waarom is een jingle belangrijk? Het helpt bij het creëren van een sterke associatie tussen de afzender en de afzender. Het kan ook helpen om de afzender te onderscheiden van de concurrentie. Wat is een commercial? Het is een korte aflevering van een afzender die wordt uitgezonden op de radio of de televisie. Het kan een advertentie, een nieuwsbericht of een andere vorm van informatie zijn. Waarom is een commercial belangrijk? Het helpt bij het bereiken van een breed publiek en kan helpen om de afzender te promoten. Het kan ook helpen om de afzender te onderscheiden van de concurrentie.	GELUKKIG De winnaars van de wedstrijd zijn bekend! De prijsvraag is afgelopen en de winnaars zijn bekend. De prijsvraag was een succes en we zijn blij met de interesse van het publiek. De winnaars zijn: MEININGE PAKKET GOED NIEUW, JOHANNO, FRANKEE en TERKENNINGS. De prijsvraag was een succes en we zijn blij met de interesse van het publiek. De winnaars zijn bekend en de prijsvraag is afgelopen. Gratis een jinglecassette!

Radio Amsterdam Noord: ruim dertien jaar in de ether.

"IK ZAL MIJN HELE LEVEN WEL MET RADIO BEZIG BLIJVEN"

Officieel is Amsterdam-Noord gewoon een buitenwijk van Amsterdam. De praktijk is anders: Noord kent een eigen stadsdeelraad met heuse wethouders, en het ligt vrij geïsoleerd dankzij het IJ. Het grootste gedeelte bestaat uit laagbouw, en ons kent iedereen. Vanaf de pont kijkend naar Noord is je eerste indruk dan ook dat Amsterdam-Noord een dorp is.

Dertien jaar geleden begon Peter (29) een radiostation voor dit dorp. Inmiddels is 'Radio Amsterdam-Noord' gedurende de weekends de best beluisterde zender in Noord. Een interview met het prototype van een piraat.

"In 1970 had ik mijn eerste zendertje, een heel kleintje. Ik zat toen te spelen met 500 milliwatt. Pas in 1973 zijn we onder de naam Radio Amsterdam Noord begonnen, en toen ook meteen met flink vermogen: 3,5 watt op de zondagmiddag. Want vroeger was dat heel anders joh, toen had je veel minder piraten. Er was veel meer ruimte in de ether. Je had niet zo'n groot vermogen nodig om in de omgeving te worden ontvangen, en je had toch veel luisteraars. Nu moet je meteen 180 watt aansteken wil je in de straat beluisterd worden. We zijn tot ver in Noord-Holland te horen. Maar we blijven toch 'Amsterdam-Noord' heten; je gaat je eigen naam toch ook niet veranderen als je groter wordt!"

VIDEO

Zo rond 1975 waren er in Amsterdam heel veel tv-piraten actief. Men zond via het kabelnet recente speelfilms uit, en wat later op de avond bood men porno-films. Deze piraten waren bij enorm veel mensen vreselijk populair. Maar ook in die jaren zat Peter in plaats van voor de tv achter een microfoon. "De kijkcijfers

Studio

van die tv-piraten waren schrikbarend hoog. Daar waren de platenmaatschappijen niet blij mee natuurlijk. Ik zat op een gegeven moment 's nachts te draaien, en was wat spelletjes aan het doen. Je kent dat wel; platenbonnetje zus, singletje zo. Toen belde er iemand van Warner Bros, en die vroeg of we niet eens om de tafel konden gaan zitten. "Misschien kunnen we wat leuke dingen doen", zei hij. Vervolgens zat ik elke week een videorecorder te verloten, plus nog de nodige videofilms. Moet je voorstellen: een piraat die 's nachts videorecorders zit te verloten!

Dat was echt waanzinnig. Zo'n programma heb ik daarna nooit meer gemaakt. Vin-je-tgek man, iedereen wilde die video. De telefoon was in die tijd echt compleet, totaal overbelast. Maar met het verdwijnen van de tv-piraten was dat feest ook snel afgelopen. Wat? Nee, echt niet, ik heb er zelf geen video aan overgehouden, eerlijk".

COMMERCIEEL

Apparatuur is duur en ook zenders kosten geld. Het is dus vanzelfsprekend dat een illegaal station haar adverteerders broodnodig heeft, zeker wan-

Heb jij je buik ook vol van Donuts?

TOP FORMAT productions b.v.

De succesformule voor radioreklame in de Benelux.

Postbus 6040, 2001 HA Haarlem, Nederland. Tel. 023-320640/310522. Telefax 023-315473.

neer er geregeld invallen plaatsvinden. Radio Amsterdam-Noord heeft tot eind 1985 nooit commercieel gedraaid. Een bewuste keuze: "We zijn een hele tijd bezig geweest om legaal te worden. En dan bedoel ik niet op de kabel, maar echt, in de vrije ether. Om dat te bereiken wisten we in ieder geval een ding zeker. We moesten niets maar dan ook niets met het woord 'commercieel' te maken hebben. Maar al die pogingen die we daartoe hebben ondernomen zijn stuk gelopen. Waar we ook kwamen, overal werden we weer doorgestuurd naar Stad Radio Amsterdam. En via die kun je hoogstens op de kabel komen. Dat wilden wij dus niet. Die jongens die nu op de kabel draaien, ik wens ze echt alle succes hoor, maar ik hoef niet zo nodig.

Drie uurtjes per dag een beetje voor niemand plaatjes draaien, liever niet. Het is voor ons de vrije ether of niets. Legaal lukt dat gewoon nog niet, dus dat ideaal hebben we nog maar even laten varen. Tegelijkertijd zijn we commercieel gaan draaien, en je ziet het, we hebben niets meer te klagen. Ja, af en toe waait er een mastje om, maar voor de rest gaat het goed. Soms komt de rcd langs, maar ook dat is niet echt een punt. Dat is financieel op te lossen. Officieel vind ik dat radio niet commercieel moet zijn, vanuit de luisteraar bekeken dan. Het is toch een

onderbreking van 'n programma. Als ik zeker zou weten dat de rcd vanaf morgen niet meer zou komen, dan zouden er overmorgen geen reclames meer op ons station draaien. Op het ogenblik moet het echter wel. Met al die invallen is het niet te betalen. Nu hebben wij de adverteerders gewoon nodig. Zij ons ook trouwens.

Ik weet nog goed dat we een jaar of anderhalf geleden op niet-commerciele basis begonnen zijn. We hadden drie zenders in voorraad. Binnen een maand heb ik mijn totale vakantiegeld zien weglopen. Dat was niet echt prettig. Sinds begin 1986 zijn we echt commercieel gaan werk. Nu hebben we een flinke wachtlijst. Geen slechte prestatie voor een weekendstation, toch?

Het gaat goed met het weekendstation. Men heeft een aparte flat gehuurd die naast de studio een kantine en een bar herbergt. Met een stuurzender straalt men het signaal naar de hoofdzender. Het enige probleem is dat er nog geen biertap is. „Maar die komt, vast en zeker”, belooft Peter. „Want voor alles doen we het omdat we het leuk vinden. Het belangrijkste aan een dj vind ik dat hij er zin in heeft. Dan klinkt het vanzelf lekker. We hanteren ook geen format ofzo. Iedereen mag bij ons doen wat hij wil. Een uur disco, of nederlandstalig, het

maakt niet uit.. Als het slecht is horen we dat wel van de luisteraars. Wie ben ik om iemand te beoordelen? Laten de luisteraars dat maar doen, die moeten het goed vinden.”

ANP

„Een heleboel mensen brullen dat je zelf nieuws moet maken. Dat heb ik nooit zo goed begrepen. Bij het ANP doen ze het beter dan een piraat ooit kan doen, en het is gratis. Radio 1 tot en met 5 vinden het wel goed genoeg om te gebruiken, waarom zouden wij het dan niet uitzenden?

Wij hebben hier beslist geen hekel aan Hilversum. Behalve dan onze technische man die vindt dat er te weinig nederlandstalige muziek wordt gedraaid. Maar ik vind het wel best zo. 24 Uur per dag de Zangeres Zonder Naam, daar zou ik ook een beetje gestoord van worden. Het is niet zo dat ze het in Hilversum slecht doen, en dat ik het beter kan. Beslist niet. Hilversum doet het goed, alleen: ik wil het óók doen. Een beetje muziek draaien, wat de mensen willen. Mijn enige kritiek op Hilversum is dat er geen goed nachtprogramma bestaat. Maar als ze mij morgen vragen om in Hilversum te werken, stop ik onmiddellijk met dit hele gebeuren. Dan zet ik meteen de zender uit. Natuurlijk zit ik liever daar dan hier. Wie niet?

Dat wil iedereen: Van je hobby een beetje je beroep maken dat is toch prachtig?"

Bij wijze van spreken zijn er meer illegale radiostations dan kerken in Nederland. Als Peter morgen de knop om zou draaien zijn er nog duizenden anderen die staan te dringen om zijn frequentie in te nemen. Waarom gaat hij er dan toch fanatiek mee door?

„In de eerste plaats omdat ik het zelf heel erg leuk vind. Radio zit er een beetje ‚ingerot‘ bij mij. En ik hou rekening met mijn luisteraars omdat ik ze toch toevallig heb. Waarom zou je dan niet proberen ze het naar de zin te maken?"

Bij Amsterdam-Noord heb ik in principe de eindverantwoording, maar in de praktijk beslissen we alles samen. Ik ben niet zo'n dictator-type. Zo vind ik dat we nog even moeten wachten met 24 uur per dag, zeven dagen per week uit te gaan zenden. Maar anderen bij ons willen dat toch al vrij snel van start laten gaan. De bedoeling is dan om door de week voorlopig non-stop muziek te gaan draaien, met een cd wisselaar of zo. Als we dat gaan doen zullen we er wel vaker steeds sneller uit gehaald worden, maar dat trekken we wel weer recht met de advertentie-inkomsten. Het is heel simpel; hoe vaker de rcd langs komt, des te meer reclames gaan we draaien. Of we verhogen de tarieven. Of, in

Studio Radio Amsterdam Noord

laatste instantie; we gaan met slechtere zenders werken. Nu kun je bij ons onder de mast naar Radio 4 luisteren. Uiteraard willen we dat graag zo houden, maar als het onmogelijk wordt tsja...

Op het ogenblik bouwen we alle zenders zelf. Het scheelt gewoon te veel: In 'de winkel' kost een zender f 2200,-- en als we hem zelf maken kost het f 1300,--. Mooie lampjes zijn niet nodig. Die dingen krijgen niet eens de tijd om te slijten, voordat ze goed en wel warm zijn worden ze al weer weggehaald."

GELUIDEN

„Wat ik vreselijk vind zijn achtergrond-geluiden in een programma. Je hoort heel vaak op allerlei stations duidelijk dat iemand niet alleen is in een studio. Dan roept een discjockey opeens: „He Karelkje,

mooie plaat he, en ben je nog doorgezakt gisteren..?" Dat vind ik zo'n onzin. Je draait toch voor de luisteraar? Wat heeft die er nu mee te maken wat Karel vindt en hoe hij zich voelt? Dat ego-trip gedoe zal ik echt nooit snappen. Ook op de landelijke zenders hoor je het heel veel. Ik vind het zeer onprofessioneel klinken, maar dat zal wel aan mij liggen..."

TOEKOMST

Radio Amsterdam Noord is dus al ruim dertien jaar bezig. Naast het enthousiasme valt het meeste op dat ze heel normaal doen. Niemand roept dat ze de beste-en-swingendste-en-dichtstbeluisterde zijn van heel Europa. „We willen het gewoon zo leuk mogelijk doen", stelt Peter. "En de toekomst ach, dat zal echt veel sneller veranderen dan je denkt. Die Brinkman gaat binnenkort enorm op zijn bek. Let maar op, binnen twee jaar is iedereen legaal. Dan kóóp je gewoon een vergunning. Ik weet zeker dat we daar bij zijn. En anders blijven we toch gewoon illegaal uitzenden. Ik zit er niet mee, we zien het wel. Ik zal wie zo mijn hele leven wel met radio bezig blijven. Zendertje aan zetten, zendertje uit zetten, en wéér eens wat bouwen. Ach je kent dat wel."

Jeroen van Baaren

Radio Amsterdam-Noord Weekendprogramming

vrijdag	18.00 - 20.00	: Jeroen de Schijvenschieter
	20.00 - 22.00	: René Sandkamp
	22.00 - 24.00	: Peter de Platenvreter
zaterdag	00.00 - 06.00	: Willem de Zwijger
	06.00 - 09.00	: Henry Ford
	09.00 - 12.00	: Nico Grigoleit
	12.00 - 14.00	: Ferry van der Meer
	14.00 - 16.00	: Ron Verheul
	16.00 - 18.00	: Willy de Wit
	18.00 - 20.00	: Bart de Bruin
	20.00 - 22.00	: Billy Sellotape
	22.00 - 24.00	: René van de Vaart
	zondag	00.00 - 01.00
01.00 - 02.00		: Nico Grigoleit
02.00 - 08.00		: Willem de Zwijger
08.00 - 10.00		: Mark Spits
10.00 - 12.00		: Peter de Platenvreter
12.00 - 14.00		: Ferry van der Meer
14.00 - 16.00		: De JR-express (Jeroen/René)
16.00 - 18.00		: Peter de Platenvreter
18.00 - 21.00		: De Nederlandse top-30 (René)
21.00 - 24.00		: Telefoonspellekje (Henry/Nico)

Radio Amsterdam-Noord is in stereo te beluisteren vanaf vrijdag 18.00 uur tot zondag 0.00 uur op de 96.0 Mhz Fm in de regio Amsterdam.

LB RUSH heeft een NIEUW ADRES :

LB RUSH Audio-Video Productions
Scheerweide 19 7948 NX Nijeveen
05229-2218

Bankrel.: ABN Meppel 59.77.11.925/Giro van de bank: 801574 LB RUSH

Nieuwe, grotere studio's; Mèèr aantrekkelijke AANBIEDINGEN

Je betaalt overal veel geld; Daarom krijg je van LB RUSH :

2 gesproken jingles, shouts of whispers GRATIS !

Nù bij bestelling van 10 afleveringen "TOP 40 HITradio"

THE BRANDNEW HIT IN SYNDICATED PROGRAMMING

THE FASTEST GROWING

NAME IN RADIO TODAY !

LB RUSH AUDIO-VIDEO

Stichting Media Communicatie

Tel.: 020-62.11.41 (na 18.00 uur) – Postgiro: 4065700 – Bank: 63.44.95.216
Postbus 53121, 1007 RC Amsterdam

NIEUW BIJ SMC :

BOEKEN	1. Het lokale radioboek , geschreven door A.J. Beirens, bekend van o.a. Radio Noordzee. In 299 pagina's leert Beirens je alles over het medium radio, hoe je een station moet opzetten, hoe je moet presenteren, etc. Incl. verzendkosten	f 30,--			
	2. Historie van Radio Noordzee . Alweer een meesterwerk van Hans Knot. 2e druk alweer. Boordevol foto's, toch maar	f 22,50			
	3. Nieuw Caroline fotoboek , bijzonder mooi gedrukt	f 15,--			
	4. Offshore Radio van Gerry Bishop. Het fotoboek over de zeezenders vanaf 1957 tot eind zeventiger jaren	f 35,--			
	5. Zeezenders 86 , een kompakte vertelling over de hoogtepunten en dieptepunten van het zeegebeuren in 1986. Incl. de ontwikkelingen bij Laser. Door moeilijkheden bij de uitgever wordt dit boekje nu pas verzonden aan de bestellers	f 8,25			
	6. Van REM naar TROS , de laatste exemplaren	f 17,50			
CASSETTES	1. SMC Audio Mag. no 10 . 1e maal J. Molenaar, commentaar D. Verheul over de vrije radio bladen, Haagse Harrie, quiz Ronan O'Rahily. (C-90)	f 10,--			
VIDEOFILMS	1. Pirate Memories . Een 65 minuten durende film over alle zeezenders voor de Ned. kust uit de zeventiger jaren. Op Beta of VHS	f 85,--			
	2. Caroline, Monique en Laser . Leverbaar op Beta of VHS	f 45,--			
L.P.	1. Radio Monique LP . Met alle singles en programma fragmenten. Inclusief gratis single	f 21,--			
T-shirts Monique	f 22,50	Sweatshirts	f 38,50	Posters	f 7,50

De radio van . . . BERT DE WINTER

KRO-radio

Bert de Winter is Projectleider van de KRO-radio en eindredakteur van het programma Ratel.

Hoe vaak luistert u naar de radio?

Als eindredakteur van het programma RATEL (afkorting van RA(DIO) TEL(EVISIE)), dat wekelijks wordt uitgezonden op de vrijdagmiddag tussen 14.00 en 15.00 uur op Radio 2, ben ik wel verplicht „beroepshalve” veel te luisteren naar alle radioprogramma's op de zenders 1 t/m 5. RATEL is namelijk „het” programma in ons land waar de luisteraar kan klagen over alles en nog wat op radio en televisie. Klagen kunnen ze, de Nederlanders! Wij gaan er nu van uit dat wanneer de mensen ergens over klagen, wij dat tenminste gehoord moeten hebben. Vandaar dat er rekorders draaien, t.b.v. RATEL.

Hoe ziet u het medium radio in de toekomst?

Als wij naar Amerika kijken, maar ook in de ons omringende landen, zien wij dat de Radio steeds dichterbij de mensen komt. Hilversum mag dan wel blijven bestaan om het nationale nieuws uit te zenden en Hilversum zou 'n grote toeleveringsfabriek moeten worden voor de lokale omroepen. Want daar ben ik een groot voorstander van. Ik merk het in mijn woonplaats waar „Stad Radio Amsterdam” allerlei zaken behandelt die om de hoek zijn gebeurd.

Wie is uw favoriete programma-maker?

Misschien kijken mijn collega's mij nu niet meer aan, bij het verschijnen van dit nummer, maar ik ben een grote fan van Frits Spits. Als het even kan luister ik 's avonds naar de Avondspits van de NOS op Radio 3. Niet zozeer om de lekkere muziek maar meer nog om de „spitsvondigheden” van Frits. Iedere keer zit ik weer te wachten op zijn opmerking, direkt na het nieuwsbulletin van 18.00 uur.

Is er iets dat u momenteel mist op de Nederlandse radio?

Momenteel hebben wij in dit kikkerlandje 5 min of meer volwaardige radio-zenders. Als je de laatste luistercijfers bekijkt word je niet bepaald enthousiast. Het is een ratjetoe! Ik zou willen pleiten voor een echte Radio 1 - 3 en 4 zender. Wat er nu gebeurt op de informatiezender Radio 1 kan gewoon niet. Op de popzender Radio 3 ben ik een voorstander van horizontale programmering. Wanneer je als liefhebber van klassieke muziek Radio 4 aanzet en je krijgt dan de muzikale fruitmand, is dat onjuist.

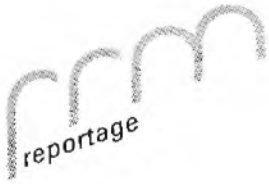
Wat is uw favoriete radio-zender en waarom?

Vanwege mijn journalistieke afkomst kies ik voor de informatie-zender Radio 1. Wanneer ik 's zondags vrij ben heb ik graag Radio 3 aanstaan. Waarom? Niet omdat de KRO die dag verzorgt maar gewoon omdat zij goeie muziek draaien voor de zondag en daarbij komt ook nog dat er af toe iets gezegd wordt. Dat is mooi meegenomen voor een muziekzender dat kan je niet altijd zeggen van Radio 3.

Luistert u naar illegale radio-stations en wat is uw mening daarover?

Wanneer ik 's avonds niet direkt in slaap val luister ik wel eens naar de piraten. Het valt mij dan iedere keer weer op dat er zoveel groeten worden gedaan. Dat is nu juist iets wat wij in Hilversum proberen er uit te houden. Wanneer deze „piraten” met hun uitzendingen geen gevaar zijn voor b.v. het luchtverkeer op Schiphol of hulpverleningsorganisaties dan mogen zij wat mij betreft rustig spelen. Ik zie het namelijk als 'n hobby van heel wat radio-fanaten. Als voorstander van lokale radiostations (zie mijn eerdere betoog) kan ik nu eenmaal niet deze hobbyisten gaan verbieden verder uit te zenden.

Free Radio Rotterdam: "... er altijd een schepje bovenop doen..."

RADIO IN ROTTERDAM ZOEKT CONCURRENTIE

Free Radio Rotterdam is in de Maasstad een begrip. Een dynamisch, goed beluisterd en veelbelovend radiostation dat baanbrekend werk verricht op het gebied van lokale radio. Dit soort initiatieven verdienen volgens René Bekking alle aandacht. Dus stapte hij in zijn bolide en volgde de pijlen: ROTTERDAM.

We schrijven eind jaren '70 en de luisteraars zijn een beetje uitgekeken op de Hilversumse omroepen. Een aantal jongens in de leeftijd van 15 tot 17 jaar proberen hun eerste klanken in de Rotterdamse ether te brengen. Ze gaven zich een naam en na drie maanden werden ze uit de lucht gehaald. Maar je bent jong, klein begonnen, en je wilt meer. De heren gingen werken bij Radio Elco, wat HET station werd in Rotterdam-Zuid. Maar zoals het zo vaak gaat, het station werd niet alleen groter, maar ook rommeliger en er was nauwelijks capabele leiding. Hans v/d Meer en Ron de Bree kozen eieren voor hun geld en begonnen met veel vallen en opstaan een eigen station. "Voorop stond dat het een opvallend en goed georganiseerd station moest worden. Iets dat duidelijk afweek van bestaande stations. Diverse jocks werden aangetrokken, voornamelijk

mensen die werkeloos waren of studeerden en die naast het enthousiasme ook de tijd konden vrijmaken om er iets van te maken. Nu, zes jaar later, is het een grote familie geworden. De medewerkers groeiden samen met het station mee naar radio-maken op een vrij hoog niveau. Het nadeel van het hoge niveau is dat het moeilijk is om nieuwe medewerkers te krijgen. Sollicitanten zijn veelal totaal niet op de hoogte van de doelstellingen van het station. En het is natuurlijk ook niet makkelijk om zomaar in een team te functioneren wat al zes jaar samen werkt. In totaal hebben we 41 medewerkers. De laatste anderhalf jaar zijn er maar twee bijgekomen.... Van dit totale aantal presenteren er 20, en 6 mensen zorgen voor de non-stop muziek. De overigen houden zich met andere zaken bezig."

ADVERTEERDERS

"Als we zouden willen kunnen we 24 uur per dag reclame uitzenden. Maar dat zien we niet zitten. We willen de luisteraar een algemeen, goed programma bieden. Geen stroom van reclameboodschappen met af en toe een plaatje. Op die manier houden we het station in leven. We worden er zelf beslist niet rijk van. Dan zou de hobby veranderen in veel en snel geld verdienen, en dat is niet conform onze doelstelling. De medewerkers krijgen dan ook geen vergoeding. Zelfs niet in de vorm van een strippenkaart of benzinevergoeding".

Free Radio Rotterdam heeft een -overigens weinig origineel- streven: legaal, lokaal, en commercieel in de vrije ether. Hoe vordert dat streven? "Moeizaam, zeer moeizaam. Er is een bijna maandelijks correspondentie met de over-

Komen de Donuts jou ook
de neus uit?

TOP FORMAT productions b.v.

De succesformule voor radioreclame in de Benelux.

Postbus 6040, 2001 HA Haarlem, Nederland. Tel. 023-320640/310522. Telefax 023-315473.

heid aan de gang. Maar WVC en de gemeente Rotterdam kunnen natuurlijk heel weinig doen zolang de mediawet weinig ruimte geeft voor radio op commerciële basis. Akkoord, er zijn een paar mogelijkheden, maar die zouden dan leiden tot dezelfde situatie als in Amsterdam: meerdere omroepverenigingen op dezelfde zender. Dat is een soort Hilversum, en daar doen we het niet voor".

"De mediawet stelt dat een station niet 24 uur per dag mag

ledenclub begonnen. Hoewel de contributie niet bepaald laag is, hebben we het toch voor elkaar gekregen om bijna 1100 leden te werven".

Wat gaan jullie met die leden doen?

"Dat is moeilijk te zeggen. Voorlopig op deze manier doorgaan en hopen dat FRR in korte tijd op legale basis door kan gaan. Het zal moeilijk zijn en ongetwijfelt moeilijk blijven, maar dat maakt vrije radio juist zo boeiend.

uur gehaald. De moeilijkheid was dat het station gewoon door moest draaien. Zo'n grap heeft natuurlijk minder met het station op zich te maken, maar je doet wel aan een hoop promotie op die manier".

GEVAAR

"Het grootste gevaar is voor ons het gebrek aan concurrentie. Er zijn in Rotterdam weinig goed draaiende stations, en dan is er een groot gevaar dat je in slaap sukkelst. Je moet alert en origineel zijn, en vooral blijven. Daarom houden

Studio Free Radio Rotterdam

uitzenden. Wij zijn hierop in gegaan en zenden 19 uur per dag uit. In het begin had dat een leuk neven-effect: we werden niet meer tot de 24-uurs stations gerekend, en dus veel minder vaak opgepakt. Maar door de tijd en de continuïteit is dat voordeel nu weggevallen. We worden er nu weer net zo vaak uitgehaald als vroeger.

Verder stond in de mediawet dat het station een rechtspersoon moest zijn. Hierop hebben we de Stichting Free Radio Rotterdam opgericht. Bij een handtekeningen-actie hebben we 17.000 handtekeningen opgehaald. Hier werd weinig waarde aan gehecht want, zo vertelde men ons, 'handtekeningen kun je zo makkelijk namaken'. Daarop zijn we een

HOOGTEPUNTEN

"We zijn in 1985 begonnen om de lokale radio dichterbij de mensen te brengen. Dit door middel van een praatprogramma 'Rotterdamers en Mensen' oftewel 'REM'. Praatprogramma's waren populair en wij vonden dat we dat ook wel konden.

We zijn begonnen in een klein cafe, maar dat werd al snel te klein. Dus zijn we verhuisd naar een theatercafe in Rotterdam. We hebben het zelfs eens gepresteerd om een uitzending vanuit het Huis van Bewaring te verzorgen".

"Ook organiseren we jaarlijks in een discotheek een disco dancemarathon. Vier jaar geleden begon dat met 40 uur non-stop en het afgelopen jaar hebben we het record van 86

we ook grote stations in den Haag en Amsterdam goed in de gaten. Als zij gaan stunts moeten wij daar een schepje bovenop kunnen doen. Het allerbeste is natuurlijk om ergens de eerste mee te zijn. Laatst was er in Rotterdam een station dat in zeer korte tijd populairder werd dan ons station. Dan sta je ineens op de tweede plaats en dan schrik je. Heel snel moet je dan heel hard gaan knokken om je verloren luisteraars weer terug te krijgen. Gelukkig is dat toen gelukt, maar het was een goede les. Want morgen kan er een station beginnen die de ondergang van Free Radio Rotterdam kan betekenen".

René Bekking

D&R laat van zich horen...

met een gloednieuwe telefoonvork.

bel ons voor prijzen en documentatie!

rijnkade 15b
1382 gs weesp
holland
tel: 02940 - 18 014*

manufacturer of: recording - broadcast - p.a. - mixingdesks - signal processors - reverberation units

IN MEMORIAM

In Amsterdam is in het weekend van 2 en 3 januari 1987 overleden: Willem Bekkers, ook wel Herman de Graaf.

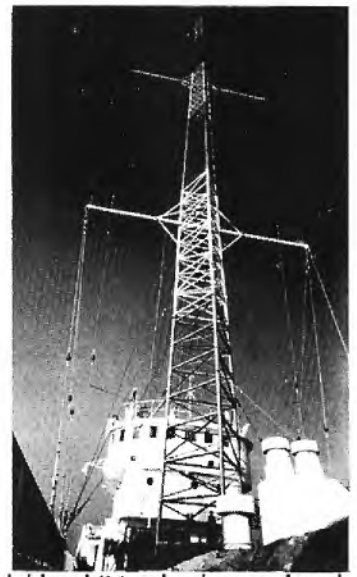
In de jaren '76-'78 was Herman bekend als een van de DJ's die dagelijks vanaf de **MV Mi Amigo** (voor het gelijknamige station) het populaire programma „Baken 16” presenteerde. Samen met Mark Jakobs wist Herman de Graaf dit programma in die tijd diverse keren in de top-10 te brengen van de meest populair radio-programma's. Het stond bekend als luchtig, vrolijk en lichtelijk chaotisch, maar was vooral **live**.

Na het langzaam uitelkaar vallen van het schip en de grote financiële problemen van grote baas Sylvian Tack, werden de DJ's op 23 november 1978 van boord gehaald en werden de uitzendingen gestaakt.

Herman vestigde zich in Amsterdam en „organiseerde” Radio Nova. Het was de periode waarin het „lokale radio-paradijs” net begon. Later (en het bestaat nog steeds) werd hij de man achter Radio Kontakt, waarvan hij uit België het jinglepakket had „geregeld”. Dit „gezelligste station van Amsterdam” moet het nu, elk weekend op 92.0 Mhz, doen zonder deze man, die al zijn energie, geld, tijd en privacy stopte in wat hem lief was: **radio**.

Een ritueel

Als je op de Ross Revenge werkt is er iets met je aan de hand. Ik bedoel, laten we wel wezen; als je hier werkt zit het niet helemaal lekker bij je, daarboven. Je vak uitoefenen op volle zee, iets doen wat ook (hoewel . . .) aan land kan, je moet er maar lol in hebben. Aan boord kom je dan ook regelmatig bijzondere exemplaren van de homo sapiens tegen. Zo hadden we ooit een kok die niet kon koken. Bovendien was-ie constant zeeziek (volgens hem te wijten aan een of ander mysterieus virus), behalve als er bier aan boord was. Inderdaad: was, want hij zorgde wel . . .

Oh ja, dan hebben we ook nog onze man uit Liverpool, John Dwyar. Je kent het wel, het Engelse ontbijt. Eieren en worstjes. John bakt niet, hij cremeert. De keuken wordt blauw, zo ook de gang en nog uren daarna mag je neus waarnemen dat iemand de volgende etappe richting hartaanval heeft afgelegd.

Verder ontmoette ik tot nu toe: een mislukt acteur, een mislukte operazanger, een ketchup-verslaafde, een appelmoes-freak, een roddeljournalist, en in-het-achterlaten-van-niet-scherp-gezette-cartridges-gespecialiseerde types (ken je dat: tijdsein, daarna een cart indrukken en vervolgens een afgrond van stilte . . .), en nog veel meer raadselachtig tuig, dat door nog steeds onbekende oorzaken op een zendschip belandde.

Er is een iemand uit die bonte verzameling die bijzondere aandacht verdient: technicus Michael Barrington. Mike heeft tegenwoordig een andere werkgever, maar ik heb voldoende van hem gezien om hem nooit meer te vergeten. Onder de Nederlanders heette Mike 'Kabouter Kandelaar', een naam die hij voornamelijk dankte aan zijn halflange baard. Als Barrington ligt dan staat zijn baard schuin omhoog, in een hoek van ongeveer 30 graden. We maken even het beeld compleet: een slapende Barrington ligt op zijn rug, de handen gevouwen ter hoogte van de navel. Opgebaard dus. Mike lag dus ook nooit in bed, maar in zijn „graftombe”. Overigens om dit allemaal te weten was het niet nodig regelmatig zijn slaapkamer te bezoeken. Mike had namelijk de gewoonte om op de meest uiteenlopende plaatsen naar dromeland te verhuizen. Zoals van de zomer een keer op het achterdek. Een zeer verbrand reukorgaan was het resultaat.

Over dat reukorgaan gesproken: Mike had een zeer bijzondere eigenschap. Hij rook tenders (voor niet ingewijden: een tender is een bevoorradingschip). Bij bepaalde handelingen van Barrington wist je: binnen 24 uur is het zover, ik mag naar huis !

Tot voor kort stond buiten aan bakboordzijde een pompje om de zo noodzakelijke dieselolie van een tender naar ons over te pompen. Op het uur U moet dat ding het dus wel doen. En dan, op een dag, als er nog geen tender in zicht is, gebeurt het. Mike drementelt wat rond, drinkt zijn eeuwige thee, kletst hier en daar wat en gaat ineens naar buiten. Inderdaad: naar bakboord. Hij buigt zich over de pomp, richt zich weer op, staart in het rond om vervolgens een ruk aan het startmechanisme te geven. Stilte. Tweede poging: niks. Derde poging: weinig hoopvol. Een echte bewoner van de Ross voorziet zo iets van het commentaar: „Fu. . ., fu. . ., fu, fu”. Zo ook Barrington.

Maar wie denkt dat dan de gereedschapskist tevoorschijn wordt gehaald heeft het mis. Mike heeft zo zijn eigen oplossingen. Hij gaat weer naar binnen, de keuken in, om daar zijn zoveelste kop thee te brouwen. Daarmee gewapend neemt hij plaats in de messroom en steekt zijn zoveelste shaggie op. Het gezicht staat op een mengsel van berusten en nadenken. Enkel en alleen maar omdat je het meer hebt meegemaakt weet je dat hij het niet heeft opgegeven, maar strijdlust zit te verzamelen.

Met in de hand een half geleegde mok thee stapt Mike weer naar buiten. Daar voltrekt zich dan het steeds terugkerende, maar nimmer opgeloste mysterie. De pomp start onmiddellijk, en vult het schip met een doordringend geratel. Niks gereedschap, gewoon een vierde poging. Het geluid van de pomp was voor de verlofgangers altijd het sein om je spullen te gaan pakken. Mike heeft dat inmiddels ook gedaan en zijn pompje doet geen dienst meer.

Tot op de dag van vandaag vraag ik me af of de oplossing van het mysterie ligt in die half opgedronken mok thee. Die mok trof je een dag later steevast aan in de buurt van het pompje, geleegd tot op de bodem. Had Mike die thee nu opgedronken of . . .

Vervolg van pag. 10

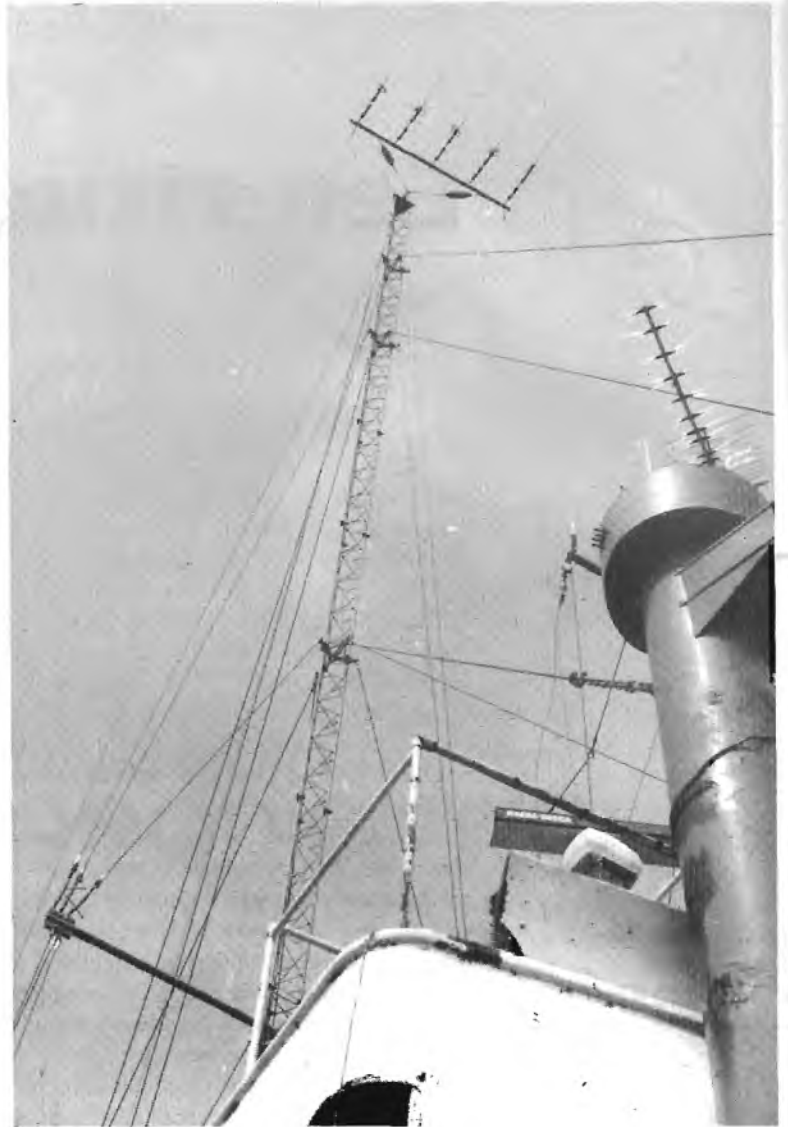
olijk nadat deze van de masten was gewaaid. „Zij het met paperclips en haarspelden !” En verder letterlijk : „Guys, oh guys at the office, give us a new generator so we have more power, such as the guys with some of the other stations around!”

Volgens een simel stenciltje dat het eerste Laser-persbericht moest voorstellen, zou Laser vanaf januari flinke reclame-contracten met een grote Japanse autofabrikant en 'n Amerikaanse filmmaatschappij hebben lopen. We zien het wel.

En dan het anker. Er was nog steeds geen echte verankering, slechts een scheepsanker wat het drijvende popstation op haar plaats moest houden. Dat lukt dus niet. De Communicator moest in de vele stormen regelmatig het anker lichten en de motor aanzetten. Door het slechte weer was de bevoorrading ook niet zoals het moest. Paul Dean in die dagen: „Oh wat smaken die tandenstokers lekker!” En John "R & R" Antony: „Als we een miljoen T-shirts verkopen, kunnen we misschien ook weer eten....”

Stilte

Tenslotte ging Laser op 15 december uit de lucht om pas weer op tweede kerstdag om vier uur terug te komen. De Dj's waren van boord en er werd weer door Johnny Lewis een testprogramma gepresenteerd. Een grote teleurstelling voor de vele oude en nieuwe Laser-fans: geen Laser met Kerstmis. Maar ook een teleurstelling voor Jessie Brandon en Rick Harris, die vlak voor kerstmis op de Communicator hadden moeten zitten. Het is Chris Carey kennelijk gelukt om beide jocks weer enthousiast te maken voor de Noordzee. Wel moet ik zeggen bijzonder genoten te hebben van de uitstekende Sixties Sunday op 28 december. Maar helaas. Slechts twee dagen later ging Laser opnieuw uit de lucht, kennelijk

The communicator

Foto John Wendale

met problemen aan de generatoren en isolatoren. Nu, op het moment dat dit wordt geschreven, is Laser nog steeds niet terug. Mij is verzekert dat ze niet eerder terug komen voordat alles 100% in orde is. Op het moment dat je dit leest weet je of dat al gelukt is.

Net zoals in 1983:

Caroline wakker geschud !

Het begint eentonig te worden, maar het blijft een waarheid als een koe: Caroline begint pas kwaliteit te leveren

wanneer er gedegen concurrentie is bijgekomen. Al in 1983, toen Laser voor het eerst een ballonnetje oplicht, voelde Laser de hete adem van een professioneler, maar vooral commerciële (d.w.z. voor een grote doelgroep) in haar rimpelige nek. Steeds is door de jaren heen gebleken dat Caroline het niet alleen kan: niet alleen op een schip en niet allen in het Knock Deep. Het begon al toen eind 1964 Radio London haar anker liet zakken naast de Mi Amigo, en het heeft zich de laatste 20 jaar steeds herhaald. Zodra de concurrentie verslapte of geheel wegviel, dommelde O'Rahilly en zijn clubje in slaap (peace man, peace...). Nu is opnieuw het Londonse in-crowd groepje wakker geschrokken van het swingende

en harde Laser-signal. De Communicator had nog maar nauwelijks haar oude plek op de zuiderlijke Noordzee opgezocht, of programmaleider Peter Philips moest zijn verlof op land bekorten en direkt op de tender naar de Ross. Hij had nu eindelijk de opdracht om van de 558 een "poppy" station te maken. En als je nu luistert dan moet je zeggen dat het aardig in de richting begint te raken. Twee zaken verhinderen dat Caroline een echt swingend en herkenbaar popstation wordt: Het bestaat uit bijna allemaal benedenmaatse DJ's met kinderstemmetjes, en er is geen echte jingle-set. De paar jingles die nu weer door Bill Mitchell zijn bijgemaakt, zijn vanwege de Laser-imitatie eerder belachelijk dan functioneel. Het signaal is bijzonder goed de laatste tijd. Dit komt doordat ook op de 558 een optimod is geplaatst. Deze optimod zal zeker weer voor klachten zorgen van aangrenzende stations op de AM-band, zoals in Ierland. De hoge tonen van het signaal spetteren 3 kanalen naar links en 3 kanalen naar rechts. Dit betekent dat Caroline nu een signaalbreedte heeft van 7 kanalen, of te wel $7 \times 9 \text{ Khz.} = 63 \text{ Khz!!}$ Het wordt tijd dat Peter Chicago links en rechts

wat filters plaatst om het signaal in toom te houden, zoals dat bij Laser werd en wordt gedaan.

Aan boord blijft het nog steeds behelpen. Diverse DJ's klaagden nog over het ontbreken van warm water, de frequente afwezigheid van een kok en een ECHTE kapitein. Ook nu Johnny Lewis en Mike Barrington ontbreken door hun oversteek naar Laser begint het gebrek aan ervaren mensen duidelijk en schrijnend te worden. Chicago moet nu alles doen om te voorkomen dat nog meer mensen naar de concurrentie verhuizen. Hij heeft iedereen aan boord verboden om met Laser te praten....

Problemen

Zelfs Ronan heeft Chicago wel eens "Herr Chicago" genoemd en daarbij zijn rechterarm in de lucht gestoken. Loving Awareness volop en het is nog gratis ook. Ik denk dat warm water meer welkom is dan LA. Ook de betalingen aan de DJ's zijn weer niet optimaal te noemen,

- om het voorzichtig uit te drukken... Susan Charles, Nick Richards, Nigel Roberts en nog een paar jocks zeiden niet meer aan boord te zullen gaan tenzij hun achterstallige salaris alsnog wordt uitbetaald. Het huidige "management" dat met al deze (en vele andere) problemen worstelt, bestaat vandaag de dag uit Andy Johnson (bevoorradings...), Robb Eden (advertising...) en Tom Anderson (Rock Shows). Mick Richards heeft niet al te lang zonder werk gezeten; hij is nu verantwoordelijk voor het interne radiostation van 's werelds grootste platenzaak in London, die van His Masters Voice. Dit baantje zou eerst naar Johnny Lewis gaan, maar zoals ik al voorzag bleef deze op de Communicator.

Wat zal er in hemelsnaam met radio Caroline gebeuren als Monique toch verkering krijgt met Laser. Alleen van LA en Lotto 6-49 kun je niet in de ether blijven. Hoewel.... de laatste berichten luidden dat door plugplaten op 558 nu opeens het geld binnenrolt, dit tot groot verdriet van Laser. Nu Ronan geld ruikt is hij ook van plan "Overdrive" op te heffen, en 's avonds op 963 betaalde Country en Western uit te zenden.

De Nannell in aantocht ?

Als we de informele woordvoerders van het Nannell-project moeten geloven, dan zou begin januari het anker neergelaten zijn voor "een aantal radiostations zoals we nog nooit hadden gehoord". Om nog even het geheugen op te frissen; het was Paul Alexander Rusling die de schroothandelaren George en Nicolas Harvey overhaalde om het schip dat op de sloopwerf lag te gebruiken als zeezender. Maar al spoedig ging het niet zo goed meer tussen Rusling en de Harvey Brothers. Zelfs zo slecht, dat PA Rusling er op een goede dag vandoor ging met een som geld die door het Londense Time Out Magazine

op tafel was gelegd om in ruil tegen spots de Nannell met spoed in de lucht te krijgen, zo wisten insiders mij te vertellen. Kennelijk ging het om een bedrag van 20.000 pond. Tevens het bedrag dat Rusling van de Harvey Brothers had weten los te praten voor zijn adviseursschap. Maar Paul en zijn vriendje Blake Williams voldeden in het geheel niet aan de wensen van de sloperbroertjes. Paul en Blake zouden in Amerika een zender volboeken met religieuze programma's. Maar slechts weinig helse organisaties zagen heil in de voorstellen van young Paul. De Harveys stuurden Rusling bij zijn terugkeer uit de States

de laan uit en eisten 17.000 pond terug voor niet verrichte werkzaamheden, en 3000 pond ter compensatie. Het volle pond dus. Maar young Paul zag dit niet zitten en "did a runner", zoals de Engelsen dit zo mooi kunnen zeggen. Ook zou Rusling in Amerika een 50 kw AM zender hebben besteld, maar die kwam zwaar beschadigd (waterschade) in Spanje aan. Ook een 40 kw FM-zender zou uit de States komen, maar dat duurde iets langer. over deze zender lees je zo dadelijk meer. Het nieuwe station zou "Stereo Hits 576" gaan heten, maar niets daarvan....

Lees verder op pag. 28

THE DUTCH

Midden zomer '86 echter meldt zich een groepje Nederlanders bij de Harveys en tekenen een voorlopig contract om een station op het schip te kunnen exploiteren. Voordat de Harveys werden benaderd was er al overleg geweest met Ray Anderson tbv de Communicator en met Vincent Monsey om voor iets minder dan f 100.000,- per maand een zender te huren. Monsey en Ronan lieten echter niets meer van zich horen. Nadat het clubje ex-Moniquers nog maar net Engeland had verlaten, was het de beurt aan Fred Bolland om bij Ray aan te kloppen. Bolland schijnt nog steeds iets met het Belgische (ultra rechtse?) blad Topics te willen opzetten. Allerlei combinaties werden bedacht en ook weer verworpen. Zo zou de tape-service MMI in Hilversum door drie ex-Monique jocks worden overgenomen voor f 60.000,-, maar ook dat liep op niets uit. Ook de optie aan James-Ryan, waarbij wel een Nederlandstalig station moest blijven bestaan was - zoals te voorzien - een poging die tot niets leidde. Tenslotte besluiten de Harveys om toch maar weer de "Dutch" als contractanten voor de Nannel te benaderen. Alleen zijn er nu opeens twee Nederlandse groepen die vechten om een zender, vooral om de FM-kast. Oorspronkelijk was het plan om uit te zenden met drie stations: 10 Kw KG Wereldwijd religieus; 10 Kw AM Gospel; 30 Kw FM en 50 Kw AM pop.

Hierbij werden landpiraraten genoemd als Delta, Keizerstad, Unique FM en nog een aantal andere. Alleen, de FM zender was er nog niet. Nadat ik had geschreven dat de Magda Maria vrij was had het clubje onmiddellijk Ben Bode opgezocht als enige overgebleven Paradijsenaar en hem om advies gevraagd, en ... naar de prijs van de FM zender gevraagd die ooit bedoeld was voor de Pa-

radijs. Kort na het bezoek aan Bode ontstond er een grote verwarring onder de Nederlandse Nannel-clubjes. Hoe dan ook, het project moest slagen. Steeds meer onderwereldfiguren gingen zich met het wel en wee van Radio Nannel te bemoeien. Er was zelfs een koopman uit Den Haag die het station als smokkeltussenstation wilde gaan gebruiken, maar dit figuur werd snel terzijde geschoven.

MAASBACH

In november werd het schip definitief eigenaar van een Nedelander. De Harveys hadden er genoeg van gekregen. De nieuw aangetrokken financiers pomten er tevens weer eens 500.000 in, zodat het schip in ieder geval vanuit Spanje de Noordzee zou kunnen bereiken. Maar nog steeds stredden twee Nederlandse groepen om een FM zender die er helemaal niet was. Deze schijnt (toch?) in de USA te zijn besteld (80.000 Dollar !!!) en inmiddels op het schip te staan. Ook Johan Maasbach werd benaderd. Men had het idee hem een compleet korte golf station te verhuren. Maar Johan wilde maar een paar uur per dag. Dus wordt er nu, o.a. in de USA, druk gezocht naar religieuzen met meer geld dan verstand.

De mast die nog steeds in ingeschoven toestand op het dek stond werd door de nieuwe engineers er weer afgehaald, omdat de constructie niet helemaal deugde. Bij de eerste de beste storm zou het 90 meter lange gevaarte het zilte nat opzoeken. In december was de her-opbouw in volle gang. De studio's zijn nog niet optimaal, maar dat schijnt te worden aangepast als de huurders (exploitanten) definitief vast staan. Als alles was

gegaan zoals het zou moeten dan had de Nannel eind december uit Spanje moeten vertrekken. Die beslissing is echter weer uitgesteld. We blijven het volgen....

MAGDA MARIA

Hoewel de Magda Maria vrij is ligt het in 1981 in beslag genomen zendschip nog steeds in de Amsterdamse entreporthaven. Maar er wordt van diverse kanten geloerd op de verdere ontwikkelingen. Niet alleen dienen zich allerlei kopers aan (de een nog onbetrouwbaarder dan de andere) maar ook proberen bepaalde clubjes zenders of andere zaken van het het zendschip te krijgen. Een van de potentiële kopers meldde zich telefonisch aan, en wel young Paul Rusling. Deze claimde wel oog te hebben voor het zendschip en vertelde de eigenaars twee Amerikaanse financiers te hebben gevonden die bereid waren het geld op tafel te leggen. Een eerste aanbetaling was al aanwezig (zou dat die bewuste 20.000 pond zijn?). Hoe dan ook, Rusling zou nog terugbellen om met zijn yanken over de deal te komen praten. Meer hierover in FRM 3.

John Wendale

deel 2: microfoon versterking

Jochem Zandvliet, professioneel geluidstechnicus, gaat in een serie artikelen dieper in op de problemen rond geluid in het algemeen. In het januari-nummer besprak hij uitvoerig de diverse soorten microfoons. In dit nummer het vervolg daarop: de microfoonversterking.

Mochten er lezers zijn die vragen en suggesties hebben; Jochem Zandvliet is te bereiken via het redactie-adres.

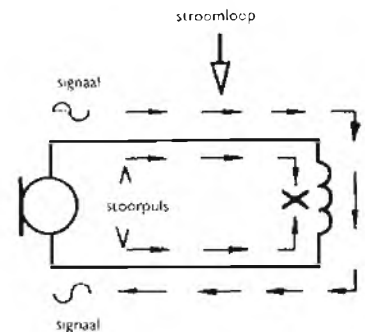
Het eerste artikel behandelde de microfoon in het algemeen en wanneer we welke soort moeten vasthouden. Hebben we dit eenmaal onder de knie, dan gaan we verder met het aansluiten van de microfoon. Dit lijkt neer te komen op het insteken van een microfoon-plug, maar niets is minder waar!

Wil een microfoon functioneren, dan moet hij uiteindelijk worden aangesloten op de een of andere versterker. De meeste microfoons geven slechts een heel klein spaninkje af. Komt er bij dit hele kleine spaninkje een stoor-spaninkje, dan zal dit stoor-signaaltje evenredig met de microfoon-spanning worden versterkt. Zo worden kleine storingen hele grote stoor-geluiden, bijvoorbeeld een brom of schakel-klikken (instraling). Stoor-spaninkjes ontstaan veelal in de microfoonkabel, vooral als er aan een microfoon een lange kabel vast zit. Deze lange kabel fungeert al snel als een prima antenne voor het oppikken van allerhande storingen. Om deze ontvangst tegen te gaan moeten signaal-voerende kabels zo kort mogelijk worden gehouden. Dit geldt niet alleen voor microfoons maar voor alle zwakke signaalbronnen zoals pick-ups.

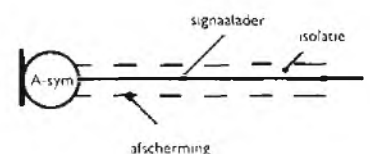
Symetrisch of a-symetrisch?

Microfoon-signalen worden vaak symetrisch getransporteerd. Dat wil zeggen dat er aan de microfoon twee signaal-voerende draden zitten die met elkaar in tegenfase zijn (bijvoorbeeld de uitgang van de in de microfoon ingebouwde microfoontransformator). En dat wil weer zeggen dat als de geluidstrilling er zo uitziet: (sinus \sim). Dan geeft een van de aansluitingen dezelfde elektrische trilling. De andere aansluiting geeft dezelfde elektrische trilling, maar dan precies andersom: (cosinus \sim). Dit heet tegenfase.

Als er in een symetrisch aangesloten microfoonkabel een stoor-signaal wordt opgevangen dan gebeurt dit in beide draden met dezelfde fase. Komen deze twee signaal-voerende draden bij de symetrische microfoonversterker dan zal het microfoon-signaal door de tegenfase een stroompje veroorzaken van de ene ingang naar de andere. De stoor-spanning heeft op beide ingangen de zelfde grootte. Dus dan heb je geen stroompje van de ene ingang naar de andere, dus geen versterking van het stoor-signaal.

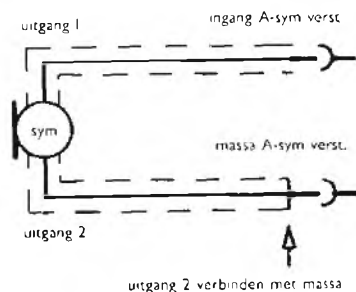

Zogenaamde a-symetrische microfoons hebben slechts een signaalvoerende uitgang. Het signaal staat tussen deze uitgang en de massa van de microfoon. Om het signaal dat deze microfoon afgeeft te beschermen tegen stoor-signalen van buitenaf is er om de signaal-voerende draad een mantel ofwel afscherming gevlochten zodat stoor-signalen die ene draad niet kunnen bereiken. Deze afscherming is verbonden met de massa van de microfoon en de a-symetrische microfoonversterker.

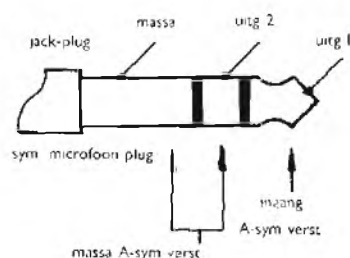

Een afscherming vinden we ook bij symetrische microfoonkabels, dit om eventuele ster-

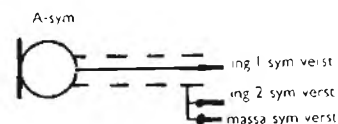
ke stoor-signalen te onderdruken. Het is dan ook mogelijk om een symetrische microfoon op een a-symetrische versterker aan te sluiten. Een van de microfoon-uitgangen wordt dan met de massa verbonden.

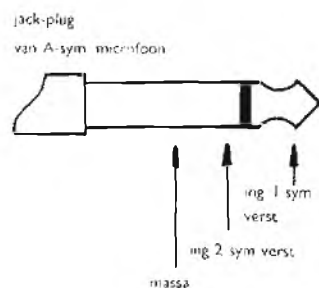
Ofwel:

Ook kan een a-symetrische microfoon op een symetrische ingang worden aangesloten. Een van de ingangen wordt dan verbonden met de massa.

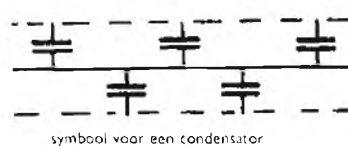
Ofwel:

Om de kans op eventuele stoorsignalen tegen te gaan worden de impedanties laag gehouden. Iedere signaalbron

heeft een eigen inwendige uitgangsweerstand, de uitgangsimpedantie genaamd. Een microfoon versterker heeft een ingangsimpedantie. Als deze impedanties laag zijn dan is de kans dat de microfoonkabel hoorbare storingen oppikt belangrijk minder. Dit komt omdat de stroom door de kabel groter wordt naarmate de impedanties lager zijn (de wet van Ohm). Kleine in de kabel opgewekte stroompjes vallen minder op en zijn dus minder hoorbaar. Ook heeft de capaciteit van de kabel minder invloed (en dat is weer een geheel nieuw probleem).

Twee geleiders met daar tussen een isolatiemateriaal, bijvoorbeeld de afgeschermd microfoonkabel, dat is een condensator. Het oppervlak van de geleiders, de dikte van het isolatiemateriaal en de soort van isolatie is bepalend voor de capaciteit (= waarde) van een condensator. Een condensator heeft als eigenschap dat deze hoge frequenties beter geleidt dan lage frequenties. Bij een microfoonkabel staat deze capaciteit als het ware tussen de signaal voerende leiding(en) en de massa (de afscherming). Hoe langer de kabel is, des te groter is die capaciteit.

Hierdoor zullen een deel van de hoge frequenties naar de afscherming afvloeien. Dit zal echter niet de bedoeling zijn. Gebruik dus een zo kort mogelijke kabel van een goede kwaliteit.

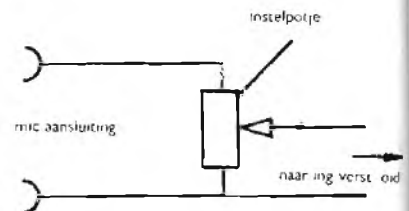
Heeft de microfoon een lage impedantie, bijvoorbeeld 200 ohm, en is de ingangsimpedantie van de microfoon versterker ook laag (bijv. 1000 ohm) dan heeft de kabelcapaciteit weinig invloed.

De microfoon-versterker

Vaak wordt er in een microfoon gefluisterd, geschreeuwd, gesproken en gezongen. De microfoon geeft dan nogal wat verschillende spanningen af die aan de microfoon-versterker ingang worden aangeboden.

Nu zijn er slechts weinig microfoon-versterkers die deze enorme dynamiek (= verschil tussen harde en zachte signalen) aankunnen. Daarom hebben veel mengpanelen een gain regelaar of een variabele verzwakker. Hiermee kan de versterking of verzwakking zodanig worden geregeld dat het signaal normaal verwerkt kan worden.

Heb je een mengpaneel of versterker zonder zo'n regelaar dan is deze voor a-symetrische microfoon-versterkers simpel zelf te maken.

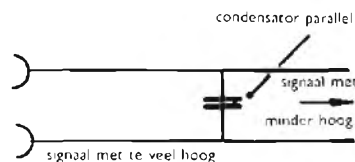

Aan de twee buitenaansluitingen van een instel-potentiometer (bijna een vies woord) ofwel in jargon een 'instelpotje' (heel bijna een vies woord) worden de signaal-ader en de afscherming van de microfoonkabel gesoldeerd. De ingang van de versterker komt aan de middenaansluiting en de massa van de versterker-ingang komt aan de massa van de microfoonkabel, dus aan een van de buitenste aansluitpennen van het potje.

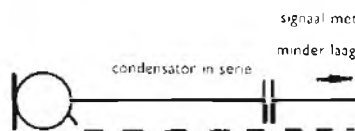
Met het instelpotje kunnen nu te harde signalen van harde geluidsbronnen (DJ's) verzwakt worden zodat overstuurde versterkers geen vervormde geluiden meer hoeven te produceren. De waarde van het instelpotje : ongeveer 2200 Ohm ofwel 2K2 voor microfoons met een lage impedantie en 50K = 50.000 ohm voor microfoons met een hoge impedantie.

Tip

Nu we weten wat een condensator doet kunnen we daar gebruik van maken, bijvoorbeeld: geeft een microfoon veel hoge frequenties af (slissende s-en of 'hi-hats') dan kan er een condensatortje over het signaal en massa geplaatst worden. Net als lange microfoonkabels verzwakt dit de hoge frequenties. De waarde van deze condensator is afhankelijk van de impedantie en zal veelal proefondervindelijk moeten worden uitgezocht. Begin bijvoorbeeld met $50 \text{ nF} = 50.000 \text{ pF} = 0,05 \text{ uF}$. Ben je nu te veel aan hoge tonen kwijt dan is deze waarde te hoog. Heeft het condensatortje geen merkbare invloed, dan is de waarde te laag.

Als een signaal door een condensatortje heen moet, dan verzwakt hij de lage frequenties. Immers, een condensator heeft een lage weerstand voor hoge frequenties. Geeft een microfoon veel laag af (bijvoorbeeld als een gerichte microfoon van dichtbij wordt ingesproken) dan kunnen we dit corrigeren door in de signaal-voerende leiding een condensator te plaatsen.

Een goede waarde om mee te beginnen is $1 \text{ uF} = 1000 \text{ nF} = 1.000.000 \text{ pF}$. Heeft dit geen effect, probeer dan een lagere waarde. Succes!

Jochem Zandvliet

op Compact Disc

Philips brengt voor alle programma-makers, presentators/DJ's, geluidstechnici en muzikieffhebbers een complete **SOUND EFFECTS LIBRARY** met maar liefst meer dan 3000 speciale stereogeluidseffecten op 28 CD's, die rechtenvrij gebruikt kunnen worden.

O.m.: 64 verschillende deurgeluiden, 35 startende, optrekkende en remmende trucks, 48 verschillende voetstappen, 9 kikkergeluiden, 41 verschillende vliegtuiggeluiden, 25 helicopters, 29 geluiden op en om hockey-velden, 23 geluiden van paarden, 15 verschillende geluiden in kapsalons, ruimte-effecten, elektronische effecten, boerderijgeluiden, achtergrond/sfeergeluiden, klokken, bellen en muzikale effecten. Geen spetters, hangers, krakers, krassen en tikken meer: elk geluid „staat“.

Een overzichtelijke catalogus van 224 pagina's deelt alle geluidseffecten in naar onderwerp met beschrijving, track- en indexnummer met opgave van tijdsduur. Prijs: f 30,-*.

Complete Sound Effects Library van 28 CD's: f 4.195,-*.

*Prijzen excl. BTW.

Voor informatie of demonstratie kunt u contact opnemen met Jan Verasdonck, account manager prof. CD: PHILIPS NEDERLAND ELA/prof. CD Postbus 90050, 5600 PB Eindhoven Tel. 040-784338

INFORMATIE - COUPON

Naam:

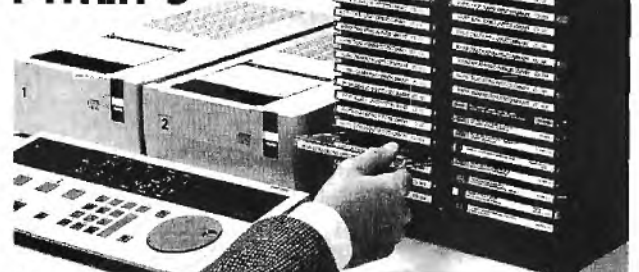
Functie/bedrijf:

Adres:

Postcode/woonplaats:

Telefoon:

PHILIPS

**PHILIPS PROFESSIONELE COMPACT DISC:
PERFEKT GELUID VAN DE UITVINDERS**

FM

Datum	Tijd	Station	Locatie	Freq.	Sinpo	Km
3-1-'87	1:30	Delta	Nijmegen	90.10	33434	
	1:33	Counterpoint	Amsterdam	90.65	12 12	
	1:34	Eldorado	Delft	91.50	33343	
	1:36	Octaaf	Amsterdam	93.00	34333	
	1:37	Randstad	Den Haag	93.95	33443	
	1:39	Centraal	Den Haag	94.60	45555	
	1:40	R.A.N.	Amsterdam	96.05	34333	
	1:42	Internationaal	Den Haag	96.25	32323	
	1:44	Stad	Den Haag	97.25	44554	
	1:45	Sjuul	Amsterdam	97.70	34433	
	1:50	Vlietstad	Voorschoten	99.75	23332	
	12:28	Centraal	Den Bosch	102.90	32223	
	13:49	NOVA	Brabant	95.75	55555	

Ontvanger: Opel-pll quartz tuning 740
 Antenne: 3 elements vertikaal op 10 meter
 Rob de Waard - Dordrecht

MG

Datum	Tijd	Station	Lokatie	Freq.	Sinpo	km
04.10	01:26	Kolenboer	??	180 m	34444	
	01:34	Cowboy Jimmy	Zuidbroek	180 m	34544	42
	10:05	Scania	Veendam	180 m	24544	47
	15:16	Kanibaal	Scheemda	180 m	34544	50
05.10	10:28	Pepper	??	215 m	35555	
	10:34	de Kok	??	215 m	55555	
08.10	07:55	Pikollo	Oude Pekela	180 m	14444	55
11.10	12:22	Concordia	??	180 m	14444	
	12:27	Toulouse	Gramsbergen	180 m	14544	85
	13:15	Hamburg	??	180 m	13444	
19.10	01:28	Cowboy Jimmy	Zuidbroek	180 m	34544	42
	01:42	Perlee	Elburg	210 m	44545	110
24.10	17:24	Tobias	??	180 m	14444	
	17:27	Apollo	Alkmaar	180 m	13433	132
25.10	10:29	Boswachter	??	180 m	14544	
	11:55	Spanningzoeker	Hoogeveen	180 m	14555	72
	11:57	Toulouse	Gramsbergen	180 m	14444	85
26.10	11:19	Scania	Veendam	180 m	14444	47
	11:23	Damrakker	??	190 m	14544	
28.10	18:45	Smokey	??	180 m	44544	
08.11	17:33	Hawaai	Neede	180 m	14545	137
09.11	14:26	Pepper	??	215 m	24555	
15.11	13:55	Ome Willem	??	180 m	34545	
16.11	12:07	Edelweiss	??	180 m	35544	
22.11	01:54	Panter	??	180 m	13434	
	14:20	Karel Doorman	??	180 m	14544	
	14:26	Ketellapper	??	180 m	24544	
23.11	11:47	Frisco	??	180 m	14444	
29.11	12:38	Witte Kat	Wapenveld	180 m	14444	132
	14:11	Yzeren Man	Pekela	180 m	24545	54

Ontvanger: Aristona 5926/04
 Antenne: stuk draad van 3 m lengte
 Reacties altijd welkom

H. Kuit - Akkerstraat 24 9971 AR Ulrum

FM

Datum	Tijd	Station	Lokatie	Freq.	Sinpo	km
28.09	17:57	Colorado	Emst Gld	101.5	14444	120
09.10	23:58	Benelux	Nunspeet	104.0	14444	120
11.10	01:55	Calimero	Zwartebroek	104.0	14535	143
12.10	00:05	Donald Duck	Tjeukemeer	102.0	15555	64
	02:00	Rode Ster	Lattrop Ov.	104.6	14534	113
	02:12	Moskou	Oldenzaal	101.0	14544	124
	02:51	Titanic	Nieuwlande	101.1	14544	77
14.10	18:25	Calimero	Zwartebroek	104.0	13434	143
15.10	00:38	Atletico	Gelderland	102.1	14434	
16.10	18:50	Valkenier	Doornspijk	102.3	15555	110
05.11	21:01	Aros	Assen	101.7	14534	44
20.11	18:33	Titanic	N.O.P.	101.0	13434	78
	22:11	Colorado	Emst Gld	101.4	14434	120
29.11	02:02	Flinstone	Vroomshoop	105.0	14434	102
	02:03	Hektor Lima	Vriezenveen	105.1	14545	108
30.11	01:29	Pink Panter	Epe	102.3	13434	118
	01:49	Rocu	Hilversum	107.0	14545	154
	02:07	Marocco	't Harde	104.3	14545	110
	02:12	Witte Bison	Epe	104.6	13434	118
	02:40	Power	Loosduinen	101.0	13434	207
	02:49	Polydor	Haaksbergen	106.5	14444	135
	03:15	Westerb Henkie	Coevorden	104.1	14545	83

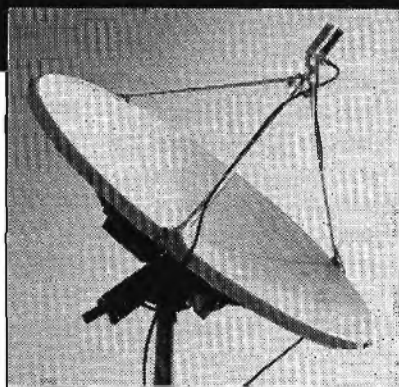
Ontvanger: Aristona 5026/04

Antenne: 9-elements Fuba roterend op 13 meter

Frequenties boven 105.0 Mhz zijn bij benadering

SATELLIET-ONTVANGST

nu bereikbaar voor iedereen!

VOOR **f3900,-** LEVEREN EN PLAATSEN WIJ
EEN GEHEEL COMPLETE SATELLIET-ONTVANGST
INSTALLATIE BESTAANDE UIT:

- Super-gevoelige draaibare schotel
- Super-low-noise downconverter met afstand-bediende elektrische polarisatie-rotor
- Satelliet-tuner met zowel HF- als LF uitgangen

Reeds nu is ontvangst van zo'n 20 verschillende programma's mogelijk en hier komen er in de loop van het jaar nog vele bij.

**KIJK ONGESTOORD NAAR DE
GLASHELDERE BEELDEN VAN O.A.:**

SUPERCHANNEL (Engels, met o.a. MUSIC BOX)

CNN (U.S.A. 24-uur per dag!)

WORLDNET (U.S.A.)

FILMNET (alleen met decoder)

R.A.I. (Italië)

PREMIERE (De nieuwste speelfilms!)

RTL-plus

TELECLUB (De nieuwste speelfilms)

SCREENSPORT (Engels)

LIFESTYLE (Engels, met veel Amerikaanse programma's)

SAT-1 (Duits)

3-SAT (Duits)

TV-5 (Frans)

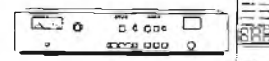
EUROPA TV (bij terugkomst)

MUSIC BOX (Duitse versie)

SKY CHANNEL (Met decoder)

VISNEWS (Engelse nieuws-items voor de omroepen)

WTN (Als Visnews)

**HET SATELLIET-TIJDPERK IS NU DEFINITIEF AANGEBROKEN.
WACHT NIET LANGER EN BEL:**

Lion Satellite Systems, Postbus 99, 2211 AB Noordwijkerhout. Telefoon: 06-52106301

Er is al een aantal radiostations overleden aan een overdosis....

Donuts!

TOP FORMAT productions b.v.

De succesformule voor radioreklame in de Benelux.

Postbus 6040, 2001 HA Haarlem, Nederland. Tel. 023-320640/310522. Telefax 023-315473.

brieven

Beste FRM,

ik wilde even reageren op het artikel van Focus in het januari-nummer van het FRM. Hierin staat dat er weinig 24-uurs stations zijn in de regio Alkmaar. Dit is correct. Toen Focus erg populair was waren er maar drie 24-uurs stations t.w. Focus, Dynex 104 en Octaaf uit Amsterdam. In het artikel staat ook dat ze weinig commercials draaien. Ik heb ze eens voor de grap geteld. Het waren er 26 per uur. In plaats van twee naam-shouts per uur draaien ze er ongeveer zes. Er staat ook dat ze er in april '86 aan de lopende band door de RCD zijn uitgehaald. Dit klopt ook niet helemaal want ze zijn er maar vier keer uitgehaald. In november '86 stuurde Focus een signaal door op de scheepvaartband (121.5 Mhz). Een helikopter heeft toen uitgezocht waar dat signaal vandaan kwam. Je raadt het al, Focus in Alkmaar. Als je echt de Focuskas wilt sparen dan moet je dit soort stunts niet uithalen. Dit wat mijn reactie betreft op het Focus-artikel. Momenteel zijn er nog maar twee 24 uurs-

stations te ontvangen; Radio Octaaf en Quality FM. Dynex en Focus heb ik niet meer gehoord.

Hans Brouwer, Castricum.

Redactie:

Om jouw aanvullende gegevens verder aan te vullen: Focus 103 schijnt alweer in de lucht te zijn (geweest?).

Beste FRM,

eindelijk een nieuwe, verfrissende uitgave van het FRM met een keurig logo, dito cover en een verzorgde layout. De overbodige ontvangst-rapporten kunnen ondergetekende gestolen worden, evenals de vrijwel nietszeggende brievenrubriek. In de hiervoor beschikbare ruimte had met een kleiner lettertype veel meer post behandeld kunnen worden. Uw volgende uitgave zie ik desondanks hoopvol tegemoet.

S.B. Westerhof, Oppenhuizen.

Redactie:

We hopen dat dik je beter bevalt

Beste FRM,

zojuist heb ik het vernieuwde FRM ontvangen, en op het eerste gezicht lijkt het een vooruitgang. Immers, nu worden er de journalistiek betere reportages over de betere radiomakers in het blad geplaatst. Van mijn kant ook niets dan goeds over de geplaatste reportages in het vernieuwde FRM. Maar met al die vernieuwingen is het schokkend te vernemen dat er een goede bekende is verdwenen: John Wendale. Daarom wil ik u vragen / verzoeken / dwingen hem terug te halen. En wel met onmiddellijke ingang van februari. Laat de ziekenomroepen, de Curry en de van Inkels niet overheersen. Ga echter wel op dit peil met de reportages door. Om met de woorden van Hans van Mierlo te besluiten: wat al goed is hoeft men niet te veranderen.

Patrick van Eijck, Rotterdam.

Redactie:

Vervolg op pagina 9

Onder de lezers van het FRM worden maar liefst dertig singles van Maria Verano's laatste hit "Be your lady" verloot !!

***** GOED *** GRATIS *** GESIGNEERD *****

De eerste dertig briefkaarten naar postbus 1247, 1000 BE in Amsterdam ontvangen gratis en voor niets een gesigneerd exemplaar! Vermeld duidelijk je naam en adres en schrijf in de linkerbovenhoek "single Mario Verano". Wees vooral snel, want voor je het weet zijn ze weg!

Maria Verano: "Artiesten zijn afhankelijk van radio".

"Pinquin" heette de groep waar ze leadzangeres was terwijl ze nog op de HAVO zat. Tegelijkertijd nam ze zanglessen want "ze wilde zichzelf helemaal aan de muziek gaan wijden". Zeventien jaar jong had ze haar eerste platenkontraakt te pakken, en dat was het begin van een carrière die voortduurt tot op de dag van vandaag. Van oude soulnummers tot rock & roll, van de Havenzangers tot stevige funk; ze heeft het gezongen. Maar de veelzijdige artieste uit 't Zandt is nog lang niet klaar. Recentelijk verscheen haar nieuwste single: "Be your lady".

Ze tourde door Duitsland, Canada, de Antillen en langs de Amerikaanse oostkust. Dit naar aanleiding van dat wat tot nu toe haar grootste hit was: "Get Up". Op dat moment leek het er even op dat Maria 'er was', maar ook haar bleven de grillen van het artiestenleven niet bespaard.

In dit stadium is het gebruikelijk dat een artiest(e) vrijwel onmiddellijk de schuld aan de heren dj's geeft, dit onder het motto dat er te weinig aandacht wordt geschonken aan 'Het Nederlands Produkt'. Zo niet Maria. "Ja, kijk, als je plaat geen hit wordt dan mopper je natuurlijk altijd een beetje. Zo van 'verdorie, waarom krijg ik geen aandacht?'. Terwijl het natuurlijk prima te begrijpen is; er komen per week zoveel singles uit, dat is niet meer normaal. En de dj's moeten gewoon selecteren. Uiteraard hoop je dat je bij die selectie zit, maar als dat niet het geval is vind ik het een beetje kinderachtig om de dj's de schuld te geven. Er zijn zoveel factoren waarom een plaat wel of niet een hit wordt...

'Airplay' is natuurlijk wel belangrijk. Ga maar na; je hoort een plaat op de radio waarvan je nu niet direkt uit je bol gaat. Hoor je hem twintig keer, dan ga je langzaam leuke dingen in zo'n nummer ontdekken. Het herhalings-effect. Zo denk ik dat als een plaat in Hilversum

volledig wordt genegeerd, het toch een hit kan worden op het moment dat het nummer door alle piraten wordt gedraaid. Dat is in het verleden vaak genoeg bewezen".

Maria Verano

PROFESSIEEEL

"Radio is voor ons, artiesten, heel erg belangrijk. Velen zijn daar echt van afhankelijk, in die zin dat het de enige manier is om je publiek te bereiken. De drempel voor tv ligt veel en veel hoger. In principe is radio daar waar de mensen zijn. Je publiek. Voor veel artiesten zou overleven een probleem worden zonder radio. En dat geldt net zo goed voor lokale stations.

Als ik kijk naar nu en vijf jaar geleden, dan sta ik er echt verbaasd van hoe professioneel de meeste stations in korte tijd zijn geworden. Dat is echt een hemelsbreed verschil.

Ik hoor nu heel veel professionele DJ's. Vaak heb ik de radio aan staan in de overtuiging dat het Radio 3 is waar ik naar luister. Pas na een uurtje kom ik dan tot de ontdekking dat het een lokaal station is. Dat vind ik toch wel veel betekenend, en op zich een heel goede zaak. Ook voor mijzelf, als privé-persoon. Naast het feit dat het mijn vak is, ben ik natuurlijk helemaal maf van muziek. Man, als ik 's avonds thuis kom doe ik eerder de radio aan dan de lichten en de kachel".

FOUTE KLEDING

"Stoppen met zingen? Nee, dat zie ik niet voor me. Voorlopig blijf ik zingen. Maar als ik daarmee ooit zou stoppen, dan zou ik in ieder geval iets in de creatieve sfeer blijven doen. Misschien artiestenbegeleiding. Twee jaar lang maakte ik deel uit van de jury bij de Play-Back-Show, tijdens de voorrondes in het land. In die tijd heb ik heel veel jonge mensen gezien die beslist zeer veel talent hadden, maar nog bepaalde zaken misten. De juiste bewegingen, ofzo. Geen babbel of foute kleding. Soms zou daar heel veel aan veranderd kunnen worden. Maar als ik dat nu zou doen zou ik mijn eigen concurrentie creëren. Misschien ga ik later wel iets heel anders doen. DJ lijkt me ook leuk".

„Discjockey, dat is geen beroep maar een hobby”

Wil je met 'spreken' verzekerd zijn van een goed belegde boterham, dan moet je wel beschikken over een gouden stem.

Gaston (24) uit Haarlem heeft zo'n stem en verdient daar een 'redelijk' salaris mee. Hij is discjockey/entertainer bij mode-shows en feesten. Binnen het lokale radio-circuit kennen we hem als de geestelijke vader van de 'Jansen & Janssen show'. Niet zwijgen, maar spreken blijkt goud.....

„Nee,... liever niet” antwoordt Gaston als ik hem vraag of zijn volledige naam in dit artikel genoemd mag worden. „Een deel van mijn werkzaamheden verricht ik voor illegale radio stations. Schrijf maar gewoon „Gaston.”

Terwijl hij dit zegt draait hij voor de derde keer de nieuwe lp van Rene Shuman, want „ik moet toch een beetje weten wat er op die plaat staat als Rene zodadelijk voor mijn neus staat.”

Wat zoekt René Shuman in een Haarlemse buitenwijk? Gaston: „Hetzelfde wat Lee Towers, Anita Meijer, de Dolly Dots en Frank Boeijen hier zoeken, publiciteit. Als speciale gast in de Jansen & Janssen show komen ze hier hun produkt promoten. Vanmiddag komt René Shuman langs. Die heb ik zo'n half jaar geleden ontmoet toen ik ergens in het land een mode-show moest presenteren.

Toen stond ik samen met die knul op het podium. Na afloop hebben we nader kennis gemaakt. Ik heb hem toen verteld dat ik dagelijks een radio programma maak – de Jansen & Janssen show – en vroeg hem of het geen handel voor hem was om een keertje een interview te komen doen. Dat zag Rene wel zitten, het wordt vanmiddag al de tweede keer dat hij langs komt. De eerste keer, een maand of vier ge-

leden had hij toevallig zijn gitaar bij zich. Tijdens dat interview heeft hij toen voor de grap een Elvis-nummer gespeeld. Dat klonk zo perfect dat ik na de uitzending overspoeld werd met reacties van mensen die vroegen of dat nummer ergens verkrijgbaar was. Zoiets valt niet alleen je luisteraars op maar ook de platenmaatschappijen. Die gaan inzien dat een interview met zo'n artiest best wel zin heeft, dus onthouden ze je adres. Onlangs is er een plaat van Rene verschenen waarop ik door de platenmaatschappij werd benaderd om een plaatbespreking te houden. Prima toch!

De meeste nederlandse artiesten krijgen in Hilversum nauwelijks de gelegenheid om hun produkt te promoten. Ik ontvang ze graag in mijn programma. Behalve dat de artiesten erbij gebaat zijn, stijgt tegelijkertijd de marktwaarde van de „Jansen & Janssen show.”

– De telefoon rinkelt. De uit Limburg afkomstige 19-jarige René Shuman blijkt te zijn verdwaald in het verre en uitgestrekte Haarlem. „Gewoon rechtdoor rijden tot aan de kruising René, daarna herken je het wel weer.” Wekelijks neemt Gaston 'nee.. liever niet' 16 uur Jansen & Janssen show op in zijn

professioneel ingerichte, home-studio'. Die show is vijf dagen per week in blokjes van twee uur te beluisteren op Focus 103 in Alkmaar, en drie dagen per week op radio Eemland in Amersfoort. „Maar je moet niet denken dat het programma dat ik voor Eemland maak een regelrechte kopie is van het programma voor Focus. Alles wordt apart opgenomen. Staat de Jansen & Janssen show geplanned na een informatief programma, dan moet ik het programma aanpassen. De luisteraar moet altijd de indruk krijgen dat ik 'live' zit te presenteren. Ze moeten denken dat ik speciaal voor hen direkt aan de andere kant plaatjes zit te draaien en een vlotte babbel zit af te steken. Ik tape alles omdat ik gewoon geen tijd heb om op en neer naar Alkmaar en Amersfoort te rijden. Maar niemand merkt aan mij of ik 'live' zit, of op een bandje. De Jansen & Janssen show blijft garant staan voor vrolijkheid, snelheid en de raarste muziek-keuze; een verantwoord zootje. Naast al eerder genoemde stations lever ik ook regelmatig banden aan België. Wat er met die banden gebeurt zou ik je niet kunnen vertellen. De moeder-banden gaan naar het Belgische station Royaal. Wat zij er verder mee doen weet ik echt niet. Zo reed ik eens een keer door Zeeland en ik hoorde een van

mijn programma's op de radio. Dan sta je wel even raar te kijken. Op Eemland en Focus worden mijn programma's op vaste tijden uitgezonden. Ik heb er geen benul van hoe dat in België is geregeld. Misschien ben ik daar zonder het te weten wel razend populair..."

senteren. Helaas gunde men mij daar absoluut geen vrijheid in het produceren van mijn programma. Op een zeker moment wilde ik wat meer gaan doen dan alleen maar plaatjes aankondigen, en toen diende ik een programma-voorstel in. Daar deed men zo

navaleske bolhoedjes meegenomen. We zaten, gierend van de lach en met die bolhoedjes op, te presenteren toen er iemand binnenkwam die riep dat we sprekend leken op dat tweetal uit Kuifje: Jansen & Janssen. Die kreet hebben we er toen maar in gehouden.

... met die knul op het podium ...

De Bakker op de hoek.

„Ik ben door diverse radiostations benaderd die de Jansen & Janssen show in hun pakket wilden opnemen. Helaas moet ik ze allemaal teleurstellen. Per week kan ik hooguit drie dagen per week besteden aan mijn radio-show. Dat doe ik nu al bijna vier jaar, 16 uur per week, – dat vind ik meer dan genoeg. Natuurlijk verdien ik er geld mee, maar het moet wel leuk blijven. Het is als hobby begonnen en zo zie ik het nog steeds... In tegenstelling tot de meeste collega-radiomakers ben ik begonnen bij een legaal radiostation. De Vereniging Lokale Omroep Haarlemmermeer in Hoofddorp. Daar heb ik leren interviewen, nieuwslezen en pre-

overdreven moeilijk over. Dat voorstel moest eerst door een bestuur worden goedgekeurd. Ik weet niet eens meer wat het precies inhield, maar uiteindelijk is het niet aangenomen. Toen ben ik alsnog bij een piepkleine piraat terecht gekomen. „ARV“ (Aar, Rijn- en Veenstreek), ergens in Leimuiden. Dat station maakte programma's voor „het dorp“. Bij de bakker op de hoek was het signaal bij wijze van spreken nog maar net ruisvrij te ontvangen. Iedereen in het dorp wist waar onze studio zich bevond, en men kwam dan ook regelmatig op bezoek. Feitelijk is daar het concept voor de Jansen & Janssen show geboren. Samen met ene Olaf Mol presenteerde ik daar een muziekprogramma. Op een zekere dag had Olaf twee car-

Olaf is later documentaires gaan commentariëren bij het inmiddels ter ziele gegane Europa Televisie. Wellicht dat we binnenkort wel weer samen de Jansen & Janssen show gaan presenteren.”

Sinterklaas

Gaston besteedt gemiddeld drie dagen per week aan zijn radioactiviteiten. Het grootste gedeelte van zijn redelijke salaris verdient hij door het verzorgen van muziek- en feestavonden. Zo heeft hij vier jaar onder contract gestaan bij Claus Party-House in Haarlem. „Als iemand mij naar mijn beroep vraagt dan zeg ik dat ik entertainer ben. Ik vermaak mensen. Ik ben geen discjockey. Dat vind ik bovendien geen beroep maar een hobby.

Via dat bedrijf in Haarlem trad ik op als entertainer bij bruiloften, braderieën en bedrijfsfeesten. In feite was ik de sfeermaker van zo'n avond. Ik trad met allerlei rare acts op. Zo kwam ik hartje zomer als Sinterklaas het podium op, al pepernoten strooiend. Het publiek vindt dat prachtig! De volgende dag stond ik weer op een braderie, of men vroeg mij te bemiddelen om een bandje of een artiest te engageren. Het is heel veelzijdig werk. Je moet het je zo voorstellen; een bedrijf heeft een bepaald budget vastgesteld voor een feestavond of een gezellige dag, en voor dat geld willen die mensen een 'wereld'-dag hebben. Dat moet ik in de juiste banen zien te leiden. Een doorsnee-jock zie ik dit werk niet doen. Daar komt dan nog bij dat een Adam Curry of een Eddy Becker voor dit soort activiteiten handen vol met geld vraagt. Ik doe het voor de helft van het geld en met meer inzet. Bij zo'n klus geef ik echt alles wat ik in huis heb, om op die manier weer vijf andere klussen te boeken. Maar inmiddels behoort Claus Partyhouse tot het verleden. Ik heb daar met heel veel plezier gewerkt, maar ik ga mij nu op iets nieuws storten. Onlangs heb ik een kontrakt getekend met „Bebop”, een grote discotheek in Amsterdam. Dat wordt een groots gebeuren waarbij ik ook heel veel met artiesten te maken ga krijgen”

- Er wordt aangebeld. Gaston excuseert zich en loopt de studio uit om de voordeur te openen. Rene Shuman en zijn broertje Jack komen lachend binnen. Na een kop koffie start Gaston de bandrecorder en routineus neemt hij Rene een interview af. Vlak voordat Rene Shuman Haarlem wil verlaten zegt Gaston: „He, zorg je dat je volgende keer je gitaar weer bij je hebt?” Hij lacht terwijl hij het zegt, maar lijkt het te menen.

Jan Palmer.

**NIET VAN DEZE WERELD!!
EIGENLIJK TE WAANZINNIG!!
en vooral KOM-KOMMERCIEEL!!**

DE NIEUWE:

DEMO '87
cassette

- * met nieuwe voorbeelden van gezongen en gesproken reclamespots.
- * fragmenten uit recente jinglepakketten
- * Voorbeelden van TREND-JINGLES zoals samplers, trickers en Grazy jingles
- * ook voorbeelden van SHOUTS, JOCKSINGS, whispers, voice-overs, promospots, fillers, inserts etc.

en als extra kado:

**30 GRATIS PROGRAMMA
EFFECTEN**

Bestel nu de democassette 1987 van:

ZIAJA & DORST
van idee tot eindprodukt

HOE BESTEL IK EEN DEMOCASSETTE?????????????

- * met 30 GRATIS programma-effecten
 - * in dolby/stereo superchroomdioxide
 - * recente voorbeelden van spots en jingles
- STORT f 15,- OP POSTGIRO NR. 5567950 OF
STUUR f 15,- NAAR:

**ZIAJA & DORST
MIQUELSTRAAT 124^B
2522 KV DEN HAAG**

Telefoon: 070-999225

Radio maken volgens het boekje

De organisatie voor lokale omroepen in Nederland is in 1986 gestart met een nieuwe reeks publicaties: "OLON opleidingen voor lokale omroepen". De eerste twee kursussen uit deze reeks, Radio-Techniek en Radio-Programmatisch, zijn nu verkrijgbaar.

Radio leren maken via een schriftelijke cursus acht ik een redelijke onmogelijkheid.

Toen ik hoorde dat de OLON een 'kursus' in boekvorm had samengesteld kon dan ook niet onmiddellijk enthousiast raken. Per post ontving ik het gehele pakket met het verzoek deze cursus te bespreken (..en gaarne daarna retour..).

Allereerst: De OLON is zelf de eerste die erkent dat de praktijk de beste leermeester is. De bedoeling is dan ook dat het materiaal gedoceerd wordt door een 'ervaren' radio-maker. De cursus is bestemd voor lokale radio-omroepen, maar als het aan de OLON ligt zijn er diverse toepassingsmogelijkheden zoals bijvoorbeeld lokale televisie want 'bij ieder plaatje hoort een goed geluid'.

De cursus bestaat uit twee delen; een programmatisch en een technisch gedeelte. Beide kursussen zijn zeer uitgebreid en elk onderwerp wordt zeer gedegen behandeld. Beide kursussen bestaan uit drie delen: Een handboek, een docentenboek en een kursistenboek. Hoewel het de bedoeling is dat het materiaal wordt gedoceerd, kan een gewone lezer er naar mijn mening veel informatie uit op doen.

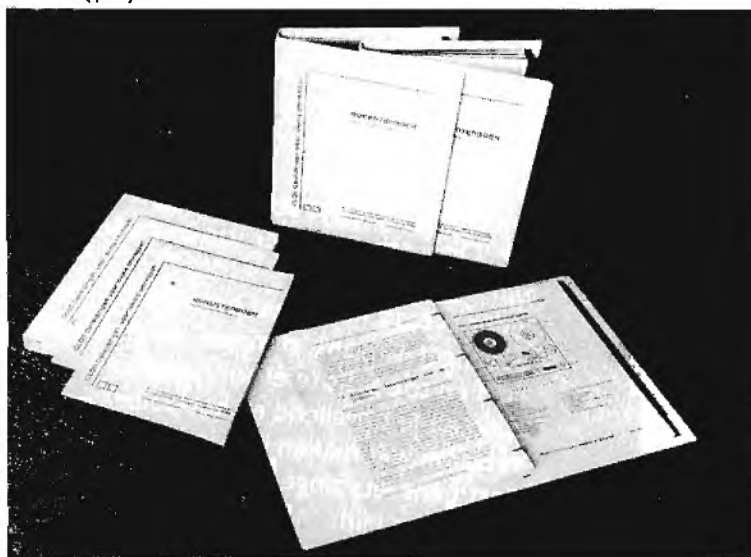
MINPUNTJE

Een minpunt vind ik dat er wordt uitgegaan van optimale faciliteiten. Vele radiostations en lokale omroepen beschikken hier niet over. Dat lijkt mij ook niet nodig; Of een technicus nu een AEG-machine start of een pauze-toets van een cassetdeck loslaat, het gaat om het tijdstip waarop dat gebeurt. Met andere woorden, een goed programma kan zeer wel van een zolderkamer afkomstig zijn.

dat hoort geen hond. Maar als je groter groeit moet je wel. Natuurlijk hebben onze mensen al ervaring. Wij zien het meer als een correctie-factor." Ook de Stichting Stadsomroep Schiedam heeft de cursus in gebruik. Albert Scheenloop is er redelijk tevreden mee.

"Maar wat ik mis zijn de redactionele vaardigheden. Hoe kom je aan nieuws, de nieuwsgaring, dat soort zaken. Dat zijn dingen die de OLON naar mijn mening mee zou moeten geven. Verder is de cursus nuttig, zeer nuttig, hoewel de praktijk de beste leermeester blijft".

De cursus is samengesteld door Toos Bastiaanse en Hans Hermann. Toos is studente Communicatiewetenschappen aan de Katholieke Universiteit Nijmegen en sinds februari '84 medewerkster van de OLON. Haar functie is veldconsulente (?) en coördinatriceopleidingen. Hans Hermann heeft bij diverse radiostations in Ne-

cursus voor lokale omroepen

BOKKEN SCHIETEN

Diverse lokale omroepen hebben de cursus reeds besteld. Ook de lokale omroep Opsterland: „Wij hebben die cursus besteld omdat we nu groter aan het groeien zijn. In 't begin heb je niet zoveel luisteraars, dus bokken die je dan schiet, ach,

derland en het buitenland gewerkt. Beiden hebben een cursus samengesteld die naar mijn mening zeer interessant is voor een ieder die meer wil met radio. De prijs per cursus is f 150,- voor het docentenboek en het handboek. Voor meer informatie kun je de OLON bellen: 080-515546.

DONUTS?

Zo'n 6 jaar geleden introduceerde Top Format Productions als eerste in West-Europa het gebruik van zogenaamde 'DONUT-COMMERCIALS'. Dat deze lekkernij er bij zowel luisteraars als programmamakers in ging als koek, bleek na enige tijd uit de grote navolging die deze flexibele manier van reclame maken in Nederland en België kreeg. Anno 1987 krijg je soms het gevoel dat 'Donuts' niet meer van de radio zijn weg te denken.

Ieder programma staat bol van de gezongen slogans, rijmpjes, adressen, ja af en toe zelfs telefoonnummers! Kijk, als je opvallend en herkenbaar reclame wilt maken kun je natuurlijk best eens iets zingen wat bij de luisteraars blijft 'hangen'.

Daar zijn genoeg perfecte voorbeelden van te noemen.

Maar... Je luisteraars elke 30 seconden een donut laten verwerken...?

WE WORDEN ER ZELF MISSELIJK VAN!!

TOP FORMAT PRODUCTIONS vraagt daarom jouw station mee te werken om door de radioreclame weer eens een frisse wind te laten waaien, want:

RADIO IS ENTERTAINMENT!

Oók door sprankelende commercials; met een duidelijke boodschap; vaak ook met humor; spots met een clue; reclame die echt opvalt; teksten waar luisteraars over praten kortom: originele reklamespots die werken ALS EEN SNEEUWBAL!

SNOWBALLCOMMERCIALS
VAN TOP FORMAT productions b.v.
De succesformule voor radioreclame in de Benelux.

Postbus 6040, 2001 HA Haarlem, Nederland. Tel. 023-320640/310522. Telefax 023-315473.

TOT ZOVER

Het februari-nummer van 1987. Na het verschijnen van het januari-nummer werd de PTT en dus ook de redactie aangenaam verrast door de grote hoeveelheid reacties. Het waren er zoveel dat het ons helaas echt onmogelijk is iedereen een schriftelijk antwoord te geven.

Naast een groot aantal positieve reacties was er uiteraard ook kritiek. We zeiden het al in het januari-nummer: het is niet eenvoudig om het iedereen naar de zin te maken.

Een vrij grote groep abonnees vond dat er te weinig aandacht werd besteed aan zeezenders. We hopen dat met ingang van dit nummer goed gemaakt te hebben.

Verder nodigen we iedereen uit om te blijven reageren. Alle reacties worden aandachtig doorgelezen, en zonodig passen we de inhoud aan. We maken het blad immers niet voor onszelf!

Reageren blijft mogelijk via het in het colofon vermelde postbusnummer. Vergeet niet bij alle correspondentie uw abonnee-nummer te vermelden; dit bespoedigt een snelle afhandeling. Heeft u nog geen abonnee-nummer dan kunt u dat probleem oplossen door gebruik te maken van de bon voor in het blad.

Namens alle medewerkers: tot maart!

Jeroen van Baaren

OM OP TE VALLEN

jingles en commercials van B&M produkties
zeeburgerpad 33 - 1019 aa amsterdam - 020 - 658551